

श्रीगणेश

श्रीमहागणपतये नमः ॥ १ ॥

चण्डी ८५

श्रीमहागणपतये नमः सारमानवरोहान्तो भागमनाहिनायाहिनामगभागेनहारेणवरा
श्रीरामराघवरमेश्वरराघवदेभूतेभूतेश्वर ॥ श्री श्रीगणेशाय नमः ॥ १ ॥
अथ भगवत्पावाहनं ॥ आवाहिगुदुर्गाशवाभनभुषिता ॥ तवपुजानरेन्द्राणां शवाधनमातरा ॥ १ ॥ वा
महस्तं धनुर्वक्त्रं पापहृदं मेव च ॥ अनेन आयुधाश्चेवादेत्पार्वत्यानिपाति ॥ २ ॥ अर्चयामि महोदे
वीर्वाक्षितं फलदेहि मे ॥ स्नानं कुर्वाते कुर्वाते तु लोपसोमिता ॥ ३ ॥ पुजायेद्देवपत्नीं सप्तमोक्षिवस
मार्चतां ॥ दासदारिद्र्यकेलाश्च दुःखदं दुःखलानिव ॥ ४ ॥ चतुष्पत्नीं भक्तिर्नैवेद्यं मोक्षकादिभिः ॥ वलि
ग्रहणिकुषमां डामहिषा सुरविषता ॥ ५ ॥ स्निहस्ते च वलिंदद्यात्स्वातयुक्तं प्रपूजयेत् ॥ पूजयेत्पद्ममरा
येदं यशस्य हवसदा ॥ जितये रशंसं प्रमेपसेन प्रमेस्वरि ॥ यथादेत्तावि सायतया सत्रुनिपाति ॥ ६ ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ १ ॥ अस्य श्रीप्रथमचरित्रस्य ब्रह्मा-सृष्टिर्मासुं देवतानं रक्षाशक्तिरुदंति काबीजं-
प्रित्तत्वं महाकालीपृथ्व्यं प्रथमचरित्रजपे विनियोगः ॥ तपस्यं तं महात्मानं मार्कंडेयं महामुनिं ॥ व्यास
सिष्यो महातेजा ज्ञे मुनिं पृथ्व्यं तः ॥ राज्ञे मुनिरुवाच ॥ महर्ष्यो कथयत्येतं वंदिकायास्य विस्तरात् ॥ जया
सर्वमिदं व्याप्तं त्रैलोक्ये स चराचरं ॥ १ ॥ मार्कंडेय उवाच ॥ सावर्णिं सूर्यं तनयो यो मनुः कथ्यते मया ॥ निशा
मयतदुत्पत्तिं विस्तराद्भूदतो मया ॥ २ ॥ महासायानुभावेन यथा मवंतराधिपः ॥ सबभूव महाभागः सावर्णिं
स्तनयोरवे ॥ ३ ॥ सारो विषे तरे पूर्व्वे चैव शसमुद्रवं ॥ सुरयो नाम राजा भूत्समस्तो ह्यिति मंडले ॥ ४ ॥ तस्य पा
लयत सम्यक् प्रजापुत्रा निबोरसा ॥ वभूवुः सत्रवो भूषाः कोलाविधं ॥ ५ ॥ तस्य ते रभवयुद्ध

मार्तिप्रवलदंतिनः ॥ नूनैरपि सतिर्युद्धे कोलाविधं ॥ ६ ॥ सिभिर्जितः ॥ ७ ॥ ततस्वपुर्यामो तो निजदेशाधिपो
भवत् ॥ ८ ॥ आक्रांतः समहाभागस्तदा प्रवलारिभिः ॥ ९ ॥ अमात्यैर्वालिभिर्दुष्टैर्दुर्वलस्य दुरात्मभिः ॥ १० ॥ तनये
सुमहावीर्यैर्धैरिपसुवसंगते ॥ ११ ॥ कोशो वलं वापहतं तत्रापि स्वपुरे ततः ॥ १२ ॥ ततो मृगयाया जनेन हतः स्वा
म्यसभूपतिः ॥ १३ ॥ एकाकी ह्यमारुह्य जगाम गहनं वनं ॥ सतत्राश्रममशक्षी द्विजवर्यस्य मेधसाया प्रशा
तश्चापशकीर्णमुनि सिष्यो पशो भित्तं ॥ १४ ॥ तस्यो किं चित्सकालं वमुनिना तेन सत्कृतः ॥ १५ ॥ अतश्चेतश्च विचरन् रक्त
स्मिन्मुनिवराश्रमे ॥ सो चिंतयत्तदा तत्र ममत्वा कष्टमानसः ॥ १६ ॥ ममत्वं वा भवेत्तस्य प्रयुक्तं विष्णुमायया ॥
कथं तु वर्तते राज्यं बलादेव हतं परैः ॥ १७ ॥ मत्पूर्व्वपीलितं र्ध्वमया हीनं पुरं हितं ॥ १८ ॥ मद्भूते स्ते रसद्भूते धर्मतपा

लपतेनवा॥१॥नजानेसप्रधानेमेश्वरोहस्तिसदामश॥ममेवैरीवसंजातःकान्भोगानुपलप्स्यते॥४॥यममा
 नुगतानित्यंप्रसारधनभोजने॥अनुवृत्तिंक्रवंतेघकुर्वन्त्यन्यमहीभृतां॥५॥असम्पत्त्ययशीलेस्तेःकु
 र्वद्भिःसततंययं॥सेवितःसेतिदुःस्वेनक्षयंकोषोगामिष्यति॥६॥ममभार्यावरारोहापुत्राश्चातिवशोभ
 ना॥सत्तानिस्वर्गासदृशान्यस्वरप्रतिमाश्रियः॥७॥एतच्चान्यच्चसततंवितयामासपार्थिवगतत्रविप्राश्च
 माभ्यासिवैश्यमेकंदरीसः॥८॥सष्टस्तेनकस्तंभोहेतुश्चागमनेत्रकः॥सशोकइवकस्मात्वंदुर्मना
 श्वलक्षसे॥९॥तत्त्वमाख्याहिमश्तेयतेमनसिवर्त्तते॥भयमवनतेषास्त्रियःशोकःसचनश्चपति॥१०॥
 क्षणकणवस्तस्यभूपतेप्रणयोदितं॥प्रत्युवाचसतंवैश्यप्रश्रयावनतोन्मत्तः॥११॥वैश्यउवाच॥समा

धिनामवैश्योहमुत्पन्नो धनिर्नाकुले॥पुत्रदारेर्निरस्तश्चधनलोभादसाधुभिः॥१२॥विहीनःस्वजने
 दारेःपुत्रैरादायमेधनं॥वनमभ्यागतोदुःखीनिरतश्चाप्तवंधुभिः॥१३॥सोहन्नवोक्षिपुत्राणांकुशला
 कुशलात्मिकां॥प्रवृत्तिंस्वजनानांचदाराणांचात्रसंस्थितिः॥१४॥किंनुतेषां गृहेक्षेममसेमंकिंनुसां
 प्रति॥कथंतेकिंचुसहताडवृत्ताकिंचुमेसुताः॥१५॥राजोवाचायेनिरस्तोभवान्नुमैःपुत्रदारादि
 भिर्धनैः॥तेषुकिंभवत्स्नेहमनुवध्नातिमानसं॥१६॥वैश्यउवाच॥एवमेतद्यथाप्रहमवात्रस्म
 द्गतंचव॥किंकरोमिनवध्नातिममनिष्टुरतांमम॥१७॥यैःसंत्तप्यपितृस्नेहंधनलुब्धेनिराकृतः
 पतिःस्वजनहाहंचहार्दितेष्वेवमेमना॥१८॥किमेतन्नाभिजानातिनजानन्नपिमहामते॥यत्प्रमप्र

प्रवनेचित्तंविगुणोषापिवंधुषु॥२॥आतिषांकृतेमेनिस्वासादौर्मनस्यं वजायते॥करेमिकंयन्मनसेषधी
 तिषुनिष्ठुरं॥३॥मार्कंडेयउवाच॥ततस्तौसहितौविप्रतंमुनिसमुपस्थितौ॥समाधीर्नामवेर्योसो
 सवपार्थिवसत्तम॥४॥कृत्वातुतोयथान्यायंयथाहंतेनसंविदं॥उपविष्टौकथाःकाश्चिचक्रतुर्वेश्य
 पार्थिवो॥५॥राजोवाच॥भगवत्स्वामहंप्रष्टुमिच्छामेकंवदस्वतत्॥दुःखायजन्मेमनसःस्वाविं
 तायततोविना॥६॥ममत्वंममराज्यस्यराज्याङ्गेष्वखिलेषुपि॥जानतोपियथाज्ञस्यकिमेतन्मु
 निसत्तम॥७॥अयंश्चनिःकृतःपुत्रेर्हारेभूतेस्तथोमितः॥स्वजनेनवसंत्यक्तस्तेषुहृदिस्तथाप्यति॥
 ८॥एवमेवतथाहंवद्वावप्यतदुःखितो॥दृष्टदोषोपिविषयेममत्वाकृष्टमानसो॥९॥तत्किमेतन्

महाभागयन्महोज्ञानिनोरापि॥ममास्यवभवत्तेषांविवेकांधस्यमूढता॥१०॥अपिरुवाच॥जानमसि
 समस्तस्ययंतोर्विषयगोचरे॥विषयश्चमहाभागजातिश्चैवशृथकण्ठ्यक॥११॥दिवंधाप्राणिनाकेवि
 द्वावाचंधास्तथापरे॥केचिद्विवातथारात्रौप्राणिनतुल्यदृष्टयता॥१२॥ज्ञानिनोमनुजासत्यंकिनुतेनहि
 केवलं॥यतोहिज्ञानिनःसर्वेषुपक्षिमृगादयः॥१३॥ज्ञानंवत्त्वंमनुष्यानांयतेषांमृगपक्षिनां॥मनु
 ष्याणांचयतेषांतुल्यमन्यतथोभयो॥१४॥ज्ञानेपिशतेपश्येतान्यतंगत्सावचंचुषु॥करामोक्षादृ
 तान्मोहात्पीडमानानपिशुधा॥१५॥मानुषामनुजायाप्रहामिलाषासुतायति॥लोभात्प्रत्युपका

रायन्नयेतात्किन्नपश्यसि॥ ४३॥ तथापि समतावर्तमोहगर्तनिपातिता॥ महामायाप्रभावेन संसार
 स्थितिकारिणी॥ ४४॥ तत्रात्रविस्मयः कार्ययोगनिर्ज्ञातगते॥ महामायाहरिश्चैवातथासंज्ञो
 ह्यते जगत्॥ ४५॥ ज्ञानिनामपि चेतासिदेवी भगवती हि सा॥ बलादात्कृष्णमोहाय महामायाप्रय
 क्ति॥ ४६॥ तथा विसृज्यते विश्वं जगदेतच्चराचरं॥ सैषा प्रसन्ना वरदानरणां भवति मुक्तये॥ ४७॥ सा
 विद्या परमा मुक्ते हेतुभूता सनातनी॥ संसारबंधहेतुश्च सैव सर्वेश्वरेश्वरी॥ ४८॥ राजा वाचा भगवन्का
 हि सा देवी महामाया त्रिपांभवान्॥ ब्रवीतीति कथमुत्पन्ना सा कर्माणां च किंदिज॥ ४९॥ यत्त्वभावावसादेवी ४

यत्स्वरूपा यदुद्भवा॥ तत्सर्वश्रोतुमिच्छामि ततो ब्रह्माविदां वरः॥ ५०॥ अथिस्त्वाव॥ नित्येव सा जगन्मू
 र्ति तया सर्वमिदं ततं॥ तथापि तत्समुत्पत्तिं बहुधा श्रूयतां मम॥ ५१॥ देवानां कार्यसिद्ध्यर्थं मावीर्भवति
 सा यदा॥ ५२॥ ज्ञेयं तितहा लोके सानित्याप्यभिधीयते॥ ५३॥ योगनिर्ज्ञायदा विष्णुर्जगते कार्णवीकृते
 ॥ आस्तोयशेषमभयकृत्यांते भगवान्प्रभु॥ ५४॥ तदा द्वादशसुरोद्योरो विख्यातो मधुकैटभौ॥ विष्णु
 कर्णमलोद्भूतो हंतु ब्रह्माणमुद्यतो॥ ५५॥ सनाभिकमले विष्णोः स्थितो ब्रह्मा प्रजापति॥ दृष्ट्वा ताव
 सुरोद्योयो प्रसुप्तं वज्रनाईनं॥ ५६॥ तुष्टाव योगनिर्ज्ञाता मेकाग्रहृदसंस्थितः॥ विबोधनार्थं यदहरेह
 रिनेत्रकृतालयं॥ ५७॥ ब्रह्मोवाचा॥ विश्वेश्वरी जगद्धात्री॥ स्थिति संहारकारिणी॥ स्तोमि निर्ज्ञां भगव

तीं विष्णुस्तुत्यते जसागापगात्वं स्वाहात्वं स्वधात्वं द्वि वषट्कारस्वधात्मिका ॥ सुधात्वमक्षरे नित्ये विधा
मात्रात्मिका स्थिता ॥ ५ ॥ अर्द्धमात्रा स्थिता नित्या जानुचार्या विरोधतः ॥ त्वमेव संध्या सा वित्री त्वं देवी ज
ननीपरा ॥ ५ ॥ त्वये तद्धार्यते विश्वे त्वये तत्सज्यते जगत् ॥ त्वये तत्पात्यते देवी त्वमस्यंते च सर्वदा ॥ ६ ॥
विसृष्टौ सृष्टि रूपात्वं स्थिति रूपा च पालने ॥ तथा संहति रूपांते जगतोस्य जगन्मयो ॥ ७ ॥ महाविद्या
महामाया महामेधा महास्मृति ॥ महामोहा भगवती महादेवी महेश्वरी ॥ ८ ॥ महामारी महाधीराम
हाहीकृतभूयया ॥ महाकाया महावराहि महादेवानुसेविता ॥ ९ ॥ प्रकृतिं च सर्वस्य गुणत्रयविभाविनी ॥
कालरात्री महारात्री मोहरा विश्वदाहरा ॥ १० ॥ त्वं श्रीत्वमेश्वरी त्वं द्विस्त्वेवु द्विर्वीधलक्षणा ॥ लज्जापु ५

श्रुत्य तु श्रुत्वं शांतिं शांतिं रेववा ॥ ११ ॥ खड्गीनी मूलिनी घोरा गहिनी वक्रिणी तथा ॥ रां खिनी वापिनी
वागभुगुणो परिघायुधा ॥ १२ ॥ सौम्या सौम्यतरा रोषा सौम्येभ्यस्त्वति सुंदरी ॥ परा परानां परमात्म मे
व परमेश्वरी ॥ १३ ॥ यत्र किंचित्कचिदस्तु सदसदाखिलात्मिका ॥ तस्य सर्वस्य जाशक्तिः सा त्वं किंस्तु यसे
मया ॥ १४ ॥ यया त्वया जगत्सृष्टा जगत्पातातियो जगता ॥ सोपि निंशवसं नीतः कस्त्वास्तोतुमिहेश्वरा ॥ १५ ॥
विष्णुः शरीरप्रहता महमीशानमेव च ॥ कारितास्ते यतो तस्त्वां कस्तोतु शक्तिमान् भवेत् ॥ १६ ॥ सा त्वमित्यं
प्रभावे सैरुदोरे देवि संस्तुता ॥ मोहयेतो दुराधर्षा वसुरो मधुके रभो ॥ १७ ॥ प्रबोधं च जगत्स्वामी नीयता
मभ्युत्तोलघु ॥ बोधश्चक्रियतामश्वहंतु मेतो महासुरो ॥ १८ ॥ ऋषिरुवाच ॥ श्वंस्तुता तदा देवीताम

सीतत्रवेधसा॥विष्णोःप्रबोधनार्थायनिहंतंमधुकेटभो॥१३॥नेत्रास्यनासिकावाहहृदयेभ्यस्तयो
रसः॥निगात्यदर्शनेतस्थोब्रह्मणोवक्तुजन्मन॥१४॥उत्तस्थोचजगन्नाथस्तयामुक्तोज्जनाहिन॥१५॥
कार्त्तपवेदिरायनाततःसदृशेवतो॥१६॥मधुकेटभोदुरात्मानामतीवीर्यपराक्रमो॥क्रोधरक्तेश
णावतुब्रह्मणायनितोयमो॥१७॥समुत्थायततस्ताभ्यामुपुधेभगवान्हरिः॥यंवर्षसहस्राणिवाहप्र
हरणोविभु॥१८॥पुद्गमानावतीवलोदृष्ट्वातावसुरोत्तमो॥निजविद्यांसमासाधममद्भुतमहोत्सवोः
२१॥उवाचप्रियतामस्यवरोवांयाभिवांछितः॥विहस्यताहिमोर्वाह्यमवलोक्यपरस्परं॥२२॥याताव
पतिवलोनमतोमहामायाविभोहितो॥उक्तवंतौवरोन्मतौविरातामिति केरावं॥२३॥श्रीभगवानु

वाच॥भवेतामघमेतुष्टौममवध्यावुभावपि॥किमन्येनवरेतावशतावद्विब्रतंसमा॥२४॥ऋषि
रुवाचाचंचिताभ्यामितितदासर्वमापोमयंजगत्॥विलोक्यताभ्यांगदितोभगवान्कमले
क्षणात्॥२५॥प्रीतोस्वस्तवयुद्धेनश्लाघ्यस्तंमृत्पुत्रवयो॥आवांजहिनयत्रोर्विशरीरेणपरिपुता॥२६॥
ऋषिरुवाचातयेत्पुक्ताभगवतागंखचक्रगदाभता॥हृत्वाचक्रेणवेष्टितेनघनेशोसीतयो॥
२७॥हृत्वातुभगवद्विस्तुस्तावुभोमधुकेटभो॥व्यताहायद्रुपेघोरंब्रह्मणोवक्तुजन्मनः॥२८॥
एवमेषाममुत्पन्नाब्रह्मानसंस्तुतास्वयं॥प्रभावमस्यादेवास्तुभूयःशृणुवदामिते॥२९॥इति
श्रीमार्कंडेयपुराणोत्तरसर्गोक्तमवतरेदेवीमहात्मैमधुकेटभवधोनामप्रथमोऽध्यायः॥

अस्य मध्यमवरिवस्य विष्णुः कृषिर्महालक्ष्मीर्देवता उल्लिख्य चंद्रः शकंभरी शक्तिः दुर्गा वीजं वायुस्त
 त्वं आत्मनः सकल काम मनोरथ सिध्यं श्रीमहालक्ष्मी प्रीत्यर्थं न पे विनियोगः ॥ कृषि रवा वा देवा
 सुरभूयुर्द्वं पूर्णमदरातं पुरा ॥ महिषे सुराणां मधिपे देवानां च पुरंदरे ॥ तत्रासुरेर्महावीर्यैर्देवसै
 न्य पराजितं गजित्वा तु सकलां देवानि शोभून्महिषा सुराणां ॥ ततः पराजिता देवा पश्योनिं प्रजापतिं ॥
 पुरस्कृत्य गतास्तत्र यत्रेशा रुडध्वजो ॥ ३ ॥ यथा वृत्तं तपोस्तदन्महिषासुरेवेष्टितां विदशा कथयामासुर्दे
 वाभिर्भवविस्तरं ॥ ४ ॥ सूर्येन्द्राग्रनिलेन्दुनां यमस्य वरुणस्य वा अन्येषां वाधिकारः स स्वयमेवाधितिश्च
 ति ॥ ५ ॥ स्वर्गानिराकृताः सर्वे ते न देवा गणा भुवि ॥ विचरन्ति यथा मर्त्या महिषेण दुरात्मना ॥ ६ ॥ शतद्वः क

कथितं सर्वममरारिविचिष्टं ॥ शरणां वः प्रपन्नास्मो वधस्तस्य विचिष्टं ॥ ७ ॥ इत्थं निरास्य देवानां वचांसि
 मधुसूदन ॥ चकार कोकोपं शंभुश्च भुक्कुरीकुरित्थाननो ॥ ८ ॥ ततो तिकोपशर्णास्य चक्रिणो वदन्त ततः ॥
 निश्चकाम महतेजो ब्रह्मणः शंकरस्य च ॥ ९ ॥ अन्येषां चैव देवानां शक्रादीनां शरीरतः ॥ निर्गतं सुमहतेज
 स्तच्चैकं समगच्छतः ॥ १० ॥ अतीव तेजसः कूटं ज्वलंतमिव पर्वतं ॥ ददृशुस्ते सुरास्तत्र नाला व्याप्तदिगंतरे ॥
 ॥ ११ ॥ अतलंतत तेजः सर्वे देव शरीरजं ॥ एकस्थं यदभूत्तारी व्याप्तलोकवयं लिषा ॥ १२ ॥ यदभूच्छंभवं ते
 जस्तेनाजायत तन्मुखं ॥ याम्येन वाभवत्केशावाहवो विष्णुतेजसा ॥ १३ ॥ सोभ्येन स्तनयो युग्मं मध्ये चैरेण
 वाभवत् ॥ वरुणेन च जंघोरुनि तं वस्तेजसा भुक् ॥ १४ ॥ ब्रह्मणो स्तेजसा पादौ तदंगुल्योर्कतेजसा ॥ वसूनां

चकरांगुल्यकोर्वेरेनचनासिका॥१॥तस्यामुदंतासंभूताप्राजापतेनतेजसा॥नयेनवितयंजजेतथापा
वकतेजसा॥२॥भ्रवोचसंधयोस्तेजःश्रवनावनिलस्यचा॥अयेषांचैवदेवानांसंभवस्तेजसांशिवो॥३॥
ततःसमस्तदेवानांतेजोरासिसमुद्रवां॥तांविलोकमुदंप्रापुरमरामहिष्वादिता॥४॥ततोदेवाददुस्तस्येस्वा
नित्वा न्यायुधानिचायूलंयूलादिनिःकृष्यददौतस्येपिनाकधृक्का॥५॥वक्रंचदत्तवान्कृत्स्नसमुत्पाद्यस्ववक्र
तः॥रांखचवरुणाःशक्तिंददौतस्येहुताशनः॥६॥आमास्तोदत्तवांश्चापंवाणपूणेनधेषुधी॥वज्रमिदंसमुत्पा
द्यकुलिशादमराधिपः॥७॥ददौतस्येसहस्राक्षोघंरोमैरावताद्भजाता॥कालदंजाद्यमोदंउपाशांचावु
पतिर्ददौ॥८॥प्राजापतिश्चासमालाददौब्रह्माकमंडलु॥समस्तरोमकूपेषुनिजरमीदिवाकरा॥९॥

जालश्चदत्तवान्ब्रह्मंतस्येवर्मवनिर्मलु॥समस्तयोक्षीरोदश्चामलंहारंमजरेचतथावरे॥१०॥चूडाम
णितथारिबंकुंदलेकरकानिचा॥अक्षचंद्रंतथायुधंकेयूरान्सर्ववाहुषु॥११॥नूपरोविमलोतद्देवैवेय
कमनुत्तमं॥अंगुलीयकरत्नानिसमस्तास्वंगुलीषुचा॥१२॥विश्वकर्माददौतस्येपरयुवातिनिर्मला॥
अस्त्राणपनेकरूपाणितथाभेधंचदर्शनां॥१३॥अक्षांपंकजांमालांशिरस्युरसिवापरान्॥अददत्तल
क्षित्तस्येपंकजंवातिशोभनं॥१४॥हिमवांचाहनेसिंहंरत्नानिविविधानिचा॥दद्यावसूयंसुरयापा
नपात्रंधनाधिपः॥१५॥रोखश्चसर्वनागेशोमहामणिविभूषितं॥नागहारंददौतस्येधतेजःपृथिवीमि
मां॥१६॥अन्यैरपिसुरैर्देवीभूखणैरायुधैस्तथा॥समानीतानेनादोषैःसाहसासंमुद्गमुद्ग॥१७॥

नादेनघोरेण कृष्णमापुर्जितं नभः॥ आमायतातिमहता प्रतिशब्देन महानभूता॥ ३१ ॥ चतुर्भुः सकलालोकः
 समुद्राश्च चकंपरे॥ चतुर्भुः सकलालोकः सकलाश्च महीधरा॥ ३२ ॥ जये चमुदादेवास्तामुचुः सिंहवाहिनी॥
 तुष्टुर्भुः नयश्चेनां भाकिनः प्राममूर्तयता॥ ३३ ॥ दृष्ट्वा समस्तं संतुष्टं वै लोक्य मम रारयं॥ सन्नेद्राः खिलसेन्या
 स्तसमुत्तस्युरुदायुधा॥ ३४ ॥ आकिमेतदिति क्रोधादाभाष्य महिषासुराः अभ्यधावततं राहमरोषैरसुरैर्हताः॥
 सदर्शिततोदेवी व्याप्तलोकत्रयां विषाणा दाक्रांत्या नतं भुवं किरीटोलिखितां वरां॥ ३५ ॥ सोमिताशेषपाता
 लांधनुर्गानिः स्वनेन चारिणो भुजसहस्रेण समताड्याप्य संस्थितां॥ ३६ ॥ ततः प्रवृत्ते युद्धे तया देव्या सुर
 द्विषां शस्त्रास्त्रैर्वद्धा मुक्ते रादिपीतदिगंतरो॥ ३७ ॥ महिषासुरसेना नीचिस्तुराख्यो महासुराः॥ ३८ ॥

३९

युयुधेशामश्वात्तेचतुरंगवत्तावितः॥ ४० ॥ रथानामयुतेषां द्विसदयारख्यो महासुराः॥ आयुधातायुतानां वस
 हस्रेण महाहनु॥ ४१ ॥ पंचाशद्विंशिनियुते रसिलो मा महासुराः॥ आयुतानां शतेः षड्विंशौ क्लृप्तो युयुधेशो॥ ४२ ॥
 गजवाजिसहस्रौघैरनेकैरुपदर्शनः॥ पुष्पास्त्राग्रवीर्यस्यं विनेत्रश्च महाबलः॥ ४३ ॥ करालश्च तथा तोम्रो
 ह्येभकारो महासुराः॥ दृत्तोरथानां कोद्यावयुद्धे तस्मिन् युध्यतः॥ ४४ ॥ दृत्तः कालोरथानाश्च रथोपवाश
 ता युतेः॥ युयुधे संयुगे तत्र रथानां परिवारितः॥ ४५ ॥ अंशे च तत्रायुतशोरथानां गह्विर्धृताः॥ युयुधुः सं
 युगे देव्याः सह तत्र महासुराः॥ ४६ ॥ कौरिकौरिसहस्रेस्तुरथानां दंतिना तथा॥ हयानां च दृत्तो युद्धे तत्रा
 भुमहिषासुराः॥ ४७ ॥ तोमरेभिर्द्विपास्त्रैश्च यत्किमिर्मुगलेस्तथा॥ युयुधुः संयुगे देव्या खड्गपरसुपहृते

१० ४॥ केविचविशिपुः राक्षसकेविताशांस्तथापरो देवीखः प्रहारे सुतेतां हंतुं प्रचक्रमु ॥ ४॥ सापिदेवी ततस्ता
 निरास्त्राण्यस्त्राणि वारि का ॥ लिलये वप्रविच्छेदनिजरास्त्रास्त्रवर्षिणि ॥ ५॥ अनायस्तानना देवी ख्यमा
 नाम हर्षिभिः ॥ मुमोचा सुरदेहे पुशस्त्राण्यस्त्राणि वेशरी ॥ ५॥ सोपि कुद्रोधुतसरो देवावाहन केसरी ॥
 चवारा सुरसेनेषु वनेषु बहुतासन ॥ ५॥ निश्वासा मुमुवेयाश्च युद्धमानारण्यं विजातयेव सघसंभू
 तागणाः शतसहस्रशः ॥ ५॥ युयुधुस्ते परशुभिभिर्हिपाला सुपहिशो ॥ नाशयतो सुरगणा देवी शक्तु
 पहाहिता ॥ ५॥ आवदंता परहा नाणां राखास्तथापरो ॥ मरुंगाश्च तथेवान्येतास्मि न्युद्धमहोत्सवे ॥ ५॥
 ततो देवी विमूलेन गदया शक्तिवृष्टिभिः ॥ खडादिभिश्च शतशो निजघातमहासुरा ॥ ५॥ पातयामास

वैराग्यान्घरास्वनविमोहितान् ॥ आसुराभुविपाशेन वधा चान्यां न कर्षयता ॥ ५॥ केविद्विधा ह्या
 स्त्रीस्तोखड्गपातेस्तथापरो ॥ विषोयितानि पातेन गदया भुविशेरते ॥ ५॥ विमोचा केविद्विधिरं मुश
 लेन भू संहत ॥ केवित्रिपतिता मुमोभिन्ना मूलेन वशासि ॥ ५॥ निरंतरा शरोधेस्तकृता केविश्रणा
 निरो ॥ शपनानुःकारिता प्राणां मुमुवेस्त्रिदशा र्दना ॥ ५॥ केविद्विधा हवः छिन्ना छिन्नयोवास्तथापरो ॥
 शिरां शिपेतुरंगो घातयेत्तन्मध्यो विदारिता ॥ ५॥ विच्छिन्नं नद्यास्त्वपरेपेतु रूर्वामहासुरा ॥ एकवाहु
 क्षिचरणा केविदेव्याद्विधा कृता ॥ ५॥ छिन्नेपि चान्ये शिरसी पतिता पुनरोयिता ॥ कबंधायु पुधु देव्या
 गृहीत परमायुधा ॥ ५॥ न नृतुश्चापरेतत्र युद्धे तु यत्नया श्रिता ॥ कबंधा छिन्न शिरस खड्गान् कृष्टिषा

गयः॥६४॥तिष्ठतिष्ठेतिभाषतोदेवीमन्येमहासुरा॥तिष्ठतिष्ठेतिवेवोक्तादेव्यापुपुधिरैर्मध्ये॥६५॥
 पातिर्तेरयनागाश्चैरसुरेश्वरसुन्धरा॥आगम्यासाभवन्नयत्राभूत्समहारणः॥६६॥शोणितोवाम
 स्तनयःसद्यस्तत्रप्रसुसुवु॥मध्येवासुरसेन्यस्यवाराणासुरवाजितं॥६७॥क्षणेनतन्महासेन्य
 मसुराणांतथाविका॥निन्येसयंसयंयथावद्विस्तरादारुमहावयं॥६८॥सवसिंहोमहानादमुत्स
 जंन्धुतकेसरः॥शरीरेभ्योमरारीणामसूनिवविविधति॥६९॥देव्यागणेश्वरैस्तत्रकृतंयुद्धं तथासुरैः॥
 तथेषांतुष्टुर्देवाःपुष्पदृष्टिमबोदिवि॥७०॥इतिश्रीमार्कंडेयपुराणोसावर्तिकेसप्ततरेदेवीमहात्मे
 महिषासुरसेन्यवधोनामद्वितीयोऽध्यायः॥१॥अधिरुवाच॥निहन्यमानंतत्सेन्यमवलोक्यमहा

सुरा॥सेनानी॥श्वेतुरकोपाद्ययौयोद्गमथाविकां॥१॥सदेवीशरवर्षणववर्षसमरेसुरा॥यथामेरु
 तिरेसंगंतोयवर्षणतोयदः॥२॥सातस्याह्निताततोदेवीलीलैवेवसरोत्करावु॥जघानतुरागंवाणैर्यता
 रैचैववाजिनां॥३॥विच्छेदचधनुःसद्योधजंवातिसमुच्छित्तंविद्याधचेनगात्रेषु॥छिन्नध्वानमायुगे॥
 ४॥सछिन्नधवाविरथोहताश्वोहतसारथि॥अभ्यधावततोदेवीस्वस्त्यमधरोसुरा॥५॥सिंहमाहृत्य
 खड्गेनतीक्ष्णाधारेणमूर्द्धति॥प्राजगामभुजेसव्येदेवीमप्यतिवेगवान्॥६॥तस्याखड्गेभुजंप्राप्य
 पफालनृपतंदन॥ततो जग्राहशूलंचकोपादारुणलोचन॥७॥विच्छेदचततस्तनुभद्रकाल्याम
 हासुराजाल्लल्यमानंतोजोभीरविविधमिमांवरता॥८॥दृष्ट्वातदापतक्षुलं देवीशूलममुंचतगतर्क्ष

लंशतधातेन नीतं वस्ते महासुरा ॥ धातेन मूलेन निर्भिन्ना निपपातमहीतले ॥ इते तस्मिन् महावीर्ये
 महिषस्य च भूयतो ॥ १० ॥ प्राजगाम गजारूढ चामरास्त्रिदशाईना ॥ शोपिशाक्तिमुमौ वायदेव्यास्तामं वि
 काडुता ॥ ११ ॥ हुंकाराभिहतां भूमौ पातयामास निप्रभां ॥ भय्माशक्तिं निपतितां दृष्ट्वा क्रोधसमवितः ॥ १२ ॥
 विबेपचमरः शूलं वाणैस्तपिशोचिनतः ॥ शूलं च निफलदृष्ट्वा धनुरादाय दानवा ॥ १३ ॥ दिवी स वाहनां वा
 णोः साक्षिनत्कृतलाघवा ॥ ततः सिंहसमुत्पत्ता गजकुंभांतरे स्थिताः ॥ १४ ॥ बाहुयुद्धेन युयुधेतेनो वै स्त्रिदशा
 गा ॥ युध्ममानौ ततस्तौ तस्मान्नागान् महिं गतौ ॥ १५ ॥ युयुधातेति सख्यौ प्रहारे रतिदारुणौ ॥ ततो वेगात् स्वमुत्प
 त्पनिपत्य च मृगारिणा ॥ १६ ॥ करप्रहारेण शिरश्चामरस्य पृथक् पृथक् ॥ उदप्रश्चरतो देव्या शिलादृष्टादि

१३

दिभिर्हतः ॥ १७ ॥ दंतमुष्टितलैश्चैव करालश्च निपातितः ॥ देवीकुद्रागदापातेश्चूर्णयामास वोद्धतः ॥ १८ ॥
 वाक्कुलं भिदिपालेन वाणैस्तान्प्रतथांधकं ॥ ३ ॥ प्राश्चमुग्रवीर्यं च तथैव च महाहनुः ॥ १९ ॥ विनेत्राचविश्व
 लेन जघान परमेश्वरी ॥ विशलास्यासिना कायात्पातयामास वै शिरः ॥ २० ॥ दुर्द्धरं दुर्मुखं चोभौ शरैर्नि
 न्येयमसयं ॥ कालश्च कालदंडेन कालरात्रिरपातयत् ॥ २१ ॥ प्रासिने वा शिलो मातम छिनत्सारणोत्स
 वगएवं सक्षीयमाने तु स्वसेन्यमहिषा सुरा ॥ २२ ॥ माहिषेण स्वरूपेण चासयामास तां नागां न ॥ काश्चि
 त्पुंड्रप्रहारेण सुरक्षेपे सथा परान् ॥ २३ ॥ लांगूलताडितोश्चान्तराभ्यां च विदारितान् ॥ रसना वि
 ध्रमेणान्पानुरसान्पानताडयत् ॥ २४ ॥ वेगेन कांश्चिदपरान् ननादेन घातनेन च ॥ निखासापवनेन ॥ २५ ॥

सप्त न्यायातयामासभूतले ॥ २५ ॥ तिपात्यप्रथमात्मकमभ्यधावतसोसुरः ॥ सिंहहेतुमहोदेव्याः
 कोपंचक्रेततोविका ॥ २६ ॥ सोपिकोयान्महावीर्यधुरक्षुसमहितले ॥ शुद्धाभ्यापर्वतावु
 १३ अंतिक्षेपचननादच ॥ २७ ॥ वेगभ्रमराविचुष्मा महितस्ययशीर्यतः ॥ लोपुलेताहतश्चा
 द्विःप्लावयामाससर्वतः ॥ २८ ॥ ध्रुतशृंगविमिन्नश्चषण्डषण्डायजुर्धनाः ॥ आसानिला
 ज्ञाः शतशोनिपेतुर्नभसोलाः ॥ इतिकेधसमाध्यातमापततमहासुरं ॥ दृष्ट्वासाचीण
 काकोपंतद्वधायतदाकरोत् ॥ २९ ॥ सासित्वातस्यैवंशतंववेधंमहासुरं ॥ तत्पाजमाहिषं
 रूयं सोपिवद्धोमहामृधे ॥ ३० ॥ ततः सिंहोभवत्सद्योयावत्तस्याविकाशिरः ॥ छिन्नंतितावत्पु

पा३

रुषः स्वह्नागिरहस्पते ॥ ३१ ॥ ततश्वासपुरुषं देवीविद्धे दसायेके ॥ तं खड्गचर्मणासाङ्कितः सोभू
 न्महागजः ॥ ३२ ॥ करेणवमहासिंहं तं च कर्षचगर्जच ॥ कर्षतस्तुकरं देवीस्वत्नेन निरकृततः ॥ ३३ ॥ त
 तोमहासुरोभूयोमहिषंवपुरास्थितः ॥ तथैवक्षोभयामासत्रैलोक्यं सवराचरं ॥ ३४ ॥ ततः कुद्रा
 जगन्माताचंडिकापानमुत्तमं ॥ पयोपुनः पुनश्चैवजहासारुणालोचना ॥ ३५ ॥ ननर्हचासुरः सोपि
 वलवीर्यमदोद्धतः ॥ विषाणाभ्यांचिक्षेपचंडिकां प्रतिभुधरान् ॥ ३६ ॥ सावतां प्रहितां स्तेनचूर्ण
 यंती सरोत्करे ॥ उवाच तं मदोद्धतं मुखरागकुले सरां ॥ ३७ ॥ श्रीदेवुवाचा ॥ गर्जगर्जक्षरां मूढम
 धुयावत्पिवा म्यहं ॥ मयात्वयि हते चैव गजिष्पं त्पाशुदेवता ॥ ३८ ॥ अघिसचाचा ॥ एवमुक्ता स

७४

मुत्पत्तसारुखतं महासुरे ॥ पादेन काम्यकंठे च शूलैर्नैनमताडयत् ॥ ४० ॥ ततः सोऽपि पदाक्रोत्पस्त
 यानिजमुखांततः ॥ अर्द्धे निःकांत एवासीदेव्या वीर्येन सहतः ॥ ४१ ॥ अर्द्धे निःकांत एवासीदुद्रुमानो महा
 सुरः ॥ तया महासिना देव्या शिरश्छित्वा निपातिता ॥ ४२ ॥ विलिखन्नेशुगाभ्यां देव्याश्चरणपंकजे ॥ नि
 श्चकाममहावीर्यः खड्गवर्मधरो सुरः ॥ ४३ ॥ एवं समहिषो नाम स सैन्यसमरुद्धः ॥ त्रेलोक्यं मोह
 इत्वा तु तया देव्या विनाशितः ॥ ४४ ॥ त्रेलोक्यस्थे सदाभूतेर्महिषे विनिपातिते ॥ ययेत्युक्तं तवा सर्वैः स
 देवा सुरमानवे ॥ ४५ ॥ ततो हाहाकृतं सर्वदेवैर्नानाशयत् ॥ प्रहर्षं च परं जग्मुः सकला देवतां ग
 रा ॥ ४६ ॥ तुष्टुवुस्तान्ततो देवी सहदेव्यैर्महर्षिभिः ॥ जगुर्गर्ध्वपतयो न नृनुश्चासरो गणा ॥ ४७ ॥ इति

७४

श्रीमार्कण्डेयपुराणे सावर्णि के सप्ततरे देवि महात्मे महिषासुरवधो नाम तृतीयोऽध्याया ॥ ३॥ अथि
 तवाच ॥ शक्रादयः सुरगणानि हतेति वीर्यं तस्मिंदुरात्मनि सुरारिव लेच देव्याः ॥ तां तुष्टुवुः प्रनति न
 प्रशिरो धरं सावाभिप्रहर्ष पुलकोद्गमचारुदेहा ॥ १ ॥ तं देवा उवा ॥ देव्या जया ततमिदं जगदात्मशक्ता
 निःशेषदेवगणशक्तिसमूहमर्त्यांतामं विकामा विलदेव महर्षिश्चां भक्तानतास्मविदधातु शुभा
 निसाना ॥ २ ॥ यस्याप्रभावमतुलं भगवाननंतो ब्रह्मा हरश्च न हिवक्तुमलं वलं वा ॥ सा चंडिका विल
 जगत्परिपालनाय नायाय वा शुभभयस्य मर्तिकरोति ॥ ३ ॥ या श्रीः स्वयं सुकृतिमां भवनेषु लक्ष्मीः
 पापात्मना कृतधियां हृदयेषु बुद्धिः ॥ अद्रासतां कुलजनप्रभवस्य लज्जातां त्वानतास्मपरिपालय

देविविश्वं॥४॥किं वर्णयामतवरूपमचिंत्यमेतत्किंचातिवीर्यमसुरक्षयकारिभूरि॥किंचाहवेषु
रितानितवाहुतानिसर्वेषुदेवसुरदेवगणादिकेषु॥५॥हेतुःसमस्तजगतात्रिगुणापिदोषेनि
जायमेहरिहरादिभिरप्यपारा॥सर्वाश्रयाखिलमिदंजगदंशभूतमव्याकृताहिपरमाप्रकृति
स्त्वमाया॥६॥यस्यासमस्तसुरतासमुदीरणोनतपिप्रयांतिसकलेषुमखेषुदेदिगस्वाहाशिदे
पितृगणस्यचतुर्भिहेतुरुच्चार्यसेत्वमतश्चनेस्वधावागायामुक्तिहेतुरविवित्यमहाव्रताच
ऽभ्यस्यसेमुनिजितोरियतत्वसारो॥मोक्षार्थिभिर्मुनिभिरस्तसमस्तदोषेविद्यासिसाभगवती
परमाहिदेवी॥७॥तत्तत्कालिकासुविमलार्पणुधानिधानमुद्गीथरम्यपदपादचतांचसाम्ना॥

देवीत्रयीभगवतीभवभावनायवार्त्ताचसर्वजगतांपरमार्तिहंत्रा॥८॥मेधासिदेविविदिताखिल
रास्त्रसारादुर्गासिदुर्गभवसागरनौरसंगा॥श्रीकैरभारिहृदयेककृताधिकासागौरीत्वमेवशाशि
मोलिक्तप्रतिष्ठा॥९॥इदं सहायममलंपरिपूर्णंरंइविंवानुकारिकराकोतमकांतिकांतं॥अतद्भु
तंप्रहितमात्ररूपातयापिवक्तंविलोक्यसहसामहिषासुरेणा॥१०॥दृष्ट्वातुदेवीकुपितंभ्रुकुटीकराल
मुद्यच्छांकसदृशच्छवियन्नमद्यः॥प्राणमुमोचमहिषस्तदतीवचित्रंकोर्जीव्यतेहिकुपितांतकदर्शने
न॥११॥देवीप्रसीदपरमाभवतीभवायसद्योविनासयासिकोपवतीकुलानि॥विज्ञातमेतदधुनेव
समस्तमेतन्नीतंवलंसुविपुलंमहिषासुरस्य॥१२॥आतेसंमताजनपदेषुधनानितेषांतेषांयशोसि

नवसीदतिबंधुवर्गः॥धन्यास्तश्वनिभृतात्मजभृत्यदारांयेषांसदाभ्युदयदाभवतीप्रसन्ना॥४॥धर्मो
 णोदेविसकलानिसदेवकर्माण्यतादृतःप्रतिदिनं सुकृतिकरोति॥स्वर्गप्रयातिचततोभवतीप्रसारा
 लोकत्रयोपिफलदाननुदेवितेन॥५॥दुर्गेस्मृताहरसिभितिसशेषजन्तोःस्वस्थेःस्मृतामतिमतिवसु
 भांददासि॥दारिद्र्यदुःखभयहारिणीकात्वदन्वाःसर्वोपकारकरणायसदादेविता॥६॥शभिहतेज
 गदुपैतिसुषंतथेतेकुर्वन्नुनामनरकायचिरायपापं॥संयाममृत्युमधिगम्यदिवंप्रयांतुमत्पेतिनून
 महिताद्विनिहंसिदेवी॥७॥दृष्ट्वेवकिन्नभवतीप्रकरोतिभस्मसर्वांसुरानरिषुयत्प्रहिणोषिवास्त्रं॥
 लोकांप्रयांतुरिपवोपिहिशस्त्रशतादयंमतिर्भवतितेषहितेषुसाध्वी॥८॥खड्गप्रभानिकरविस्फरस्ते

१६

स्तथोयैःशूलायकांतिनिवहेनदृशोसुराणां॥यन्नागताविमलमंशुभदंडुखंडयोग्यानतंतवविलोक्य
 कयतांतदेतत्॥९॥दुष्टं दृष्ट्वाशमनेतवदेविशीलंरूपंतथेतदविविचिन्त्यमतुल्यमन्येः॥वीर्यवहंविहत
 देवपराक्रमाणां वैरिष्विप्रकरितैवदयात्वयेत्यं॥१०॥केनोपमाभवतुतेस्यपराक्रमस्यरूपंचमत्रु
 भयकार्यतिहारिकुत्र॥चित्तेक्ष्णसमरनिष्ठुरताचदृष्ट्वात्वयेवदेविवरदेभुवनत्रयेपि॥११॥त्रैलो
 क्यमेतदाखिलंरिपुनासनेनत्रातंतवयासमरमूर्ध्नितेपिहत्वा॥नितादिवंरिपुणरागभयमप्यपस्ता
 मस्माकमन्मदसुरारिहवन्नमस्ते॥१२॥शूलेनपाहिनोरेविपाहिखड्गेनचांविकेगांधरास्वनेननःपा
 हिवापङ्गानिस्वनेनचा॥१३॥प्राच्यांरसप्रतीच्यांचवर्चडिकेरक्षक्षिणे॥धामनेनात्मसूलस्यउत्तरस्या

तथेश्वरी ॥ २४ ॥ सोम्यानि यानि रूपाणि त्रैलोक्ये विचरन्ति ते ॥ यानि वा त्वर्थघोराणि ते रक्षास्मांस्तथा भुवं
 २५ ॥ खड्गमूलगदादीनी यानि चास्त्राणि ते चिके ॥ करपद्मवसंगीनी ते रक्षा रक्ष सर्वतः ॥ २६ ॥ अघिरुवा
 च ॥ एवं स्तुता सुरैर्दिव्यैः कुसुमेनन्दनोद्भवे ॥ अर्चितां जगतां धात्री तथा गंधानुलेपने ॥ २७ ॥ भक्ता सम
 स्तोत्रिदेशेर्दिव्यैर्धूपैस्तु धूपिता ॥ प्रादुर्भासदमुमुखी समस्तान्मृगात्तानुराग ॥ २८ ॥ श्रीदेव्युवाच ॥ तुष्टा
 स्मिस्तोत्रमुष्पेन तथैवाराधनेन च ॥ सुराणां सोपहारेण भक्ता प्रणतिपूर्वक ॥ २९ ॥ प्रियतां विदग्धां सर्व
 यदस्मत्तोभिर्वाञ्छितां ददाम्यहमती प्रीत्यास्तवैरेभिः सुश्रुतितां ॥ महिषोयं महावीर्यानिहतश्वरणो मवा
 ॥ जगतामुपकाराय किमन्यदवाशिष्यते ॥ ३० ॥ कर्तव्यं न परं यच्च दुःकरतन्निवेयतां ॥ करिष्यामि न संदेहो भू १७

योऽपि रिपुनासनं ॥ ३१ ॥ देवा उचुः ॥ भगवत्पाकृतं सर्वं न किञ्चिदवाशिष्यते ॥ यदयं निहतशत्रुरस्माकं महि
 षासुरः ॥ ३२ ॥ यदि वापि वरो देयस्त्वया स्माकं महेश्वरी ॥ संस्मृता संस्मृता तन्नो हि संस्थाः परमापदः ॥ ३३ ॥
 यश्च मर्त्यस्तवैरेभिस्तु स्तोष्यत्पमलानने ॥ शुचिरेकमनाः शास्त्रोभक्ता विभुवनेश्वरी ॥ ३४ ॥ तस्य वित्तं द्वि
 विभवेर्द्धनदारादिसंपदा ॥ श्रद्धयै विपुलं यच्च मनस्यद्द्रुदकारकं ॥ ३५ ॥ दृष्ट्वेस्मत्प्रसन्ना त्वं भवेथा स
 र्वदा विके ॥ एवमेव च चन्द्रेण ॥ अस्माकं वचनांतका ॥ ३६ ॥ अघिरुवाच ॥ इति प्रसादिता देवैर्जगतो र्यत
 यात्मनः ॥ तथेत्युक्ता भद्रकाली वमुवांति हिंता नृपः ॥ ३७ ॥ इत्येतत्कथितं भूपसंभूता सा यथापुरा ॥ देवी दे
 वरासीरेभ्यो जगन्नय हि तोषिणी ॥ ३८ ॥ पुनश्च गोरी देहासा समुद्भूता यथाभवत् ॥ वधाय दुष्टदेव्या

नांतप्यासुंभनिसुंभयो॥४०॥रक्षनायचलोकानां देवानामुपकारिणी॥तच्छृणुषमयाख्यातं
 यथावत्कथयामिते॥४१॥इति श्रीमार्कंडेयपुराणे साधारणके मंत्रतरे देवी महात्मेशाकादेस्तुति
 नाम चतुर्थोऽध्यायः॥४॥अस्य श्रीउत्तमचरित्रस्य रुद्रऋषिर्महासरस्वतीदेवता अनुष्टुप् छंदः श्रीभी
 माशशक्तिश्रीभ्रामरीबीजं सूर्यस्तत्वं सर्वकामप्राप्तये नमो विनियोगः॥अधिरुवाच॥पुरासुंभनिसु
 भाभ्यामसुराभ्यां सवीपते॥त्रैलोक्यजगभागश्च ह्यजामदवलाश्रयात्॥तावेव सूर्यतांतदधिकारं
 तेषैरवं॥कोवेरेमथयाम्याचवक्रांतैव रुणास्य च॥२॥तावेव पवनिर्ब्रिचवक्रतुवह्निर्मच॥ततो दे
 वा विनिर्मुक्ता भूराज्यपराजिता॥३॥ह्यजाधिकारांस्त्रिदशास्ताभ्यां सर्वनिराकृता॥तेषु तेष्वथ

क्षेत्रेषु लोकेषु च महीतले॥स्थानेव प्रथिता दैत्या नूतनतत्र निजोजयेत्॥४॥ततो देवासहेन्द्रेणा विभ्राना
 मानुषीतनुं॥विवेरुचव नो राजनृकशोधमानि संतता॥५॥एवंतु वसतांतत्र देवानाममितयुते॥ग
 तमासीन हाराज नृवत्वारिंशश्चतुर्युगां॥६॥ततो देवासहेन्द्रेणा वत्सरावसमेत्येव॥दुर्गा भगवतीं भ
 शंसं संरं त्यपराजितां॥७॥तया स्माकं चरोदतो यथायत्सु स्मृता खिला॥यथा सा परमा सत्ता जग
 चेतन्य रूपया॥८॥भवतां नाशयिष्यामि तत्क्षणा परमोपदः॥सा चं द्विचंडमाजीशा स्मरणा दुःखहं
 विगीता॥९॥इति कृत्या मतीं देवा हि मवंतं न गेश्वरां॥जगुस्तत्र ततो देवी विष्णुमायां प्रतुष्टु बुः॥१०॥देवा उ
 च्चुगन मो देव्ये महा देव्ये शिवायै शततं नमः॥नमः प्रकृते भद्रये नियता प्रणता स्मता॥११॥शो शये

70

नमो नित्यै गौर्यै ध्यात्रे नमो नमो नमः ॥ नमो त्वाये चतुर्भुजैः सुखो ये सततं नमः ॥ कल्याणे
 प्रसातां हृदयैः सिद्धैः कुर्मो नमो नमः ॥ नमो त्वाये भुवनालक्ष्मैः सर्वैः एते नमो नमः ॥ दुर्गा ये दुर्गपारये
 सारये सर्वकारिणे ॥ रत्नाये तथैव कृष्णायै धूम्रायै सततं नमः ॥ अती सोम्यातिशयेन नमो त
 स्मै नमो नमः ॥ नमो जगत्प्रतिष्ठायै देवैः कृत्येन नमो नमः ॥ या देवी सर्वभूतेषु विश्रुता येति रादि
 ता ॥ नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमो नमः ॥ या देवी सर्वभूतेषु वेतने तथैव धीयतां नमस्त ॥
 या देवी सर्वभूतेषु बुद्धिरूपेण सांस्थिता ॥ नमस्त ॥ या देवी सर्वभूतेषु निद्रारूपेण सांस्थिता ॥
 नमस्त ॥ या देवी सर्वभूतेषु धारूपेण सांस्थिता ॥ नमस्त ॥ या देवी सर्वभूतेषु अक्षयारू

पेण सांस्थिता ॥ नमस्त ॥ या देवी सर्वभूतेषु रात्रिरूपेण सांस्थिता ॥ नमस्त ॥ या देवी सर्वभू
 तेषु तस्मै रूपेण सांस्थिता ॥ नमस्त ॥ या देवी सर्वभूतेषु मोहरूपेण सांस्थिता ॥ नमस्त ॥ या
 देवी सर्वभूतेषु अतिरूपेण सांस्थिता ॥ नमस्त ॥ या देवी सर्वभूतेषु स्मृतिरूपेण सांस्थिता ॥ न
 मस्त ॥ या देवी सर्वभूतेषु समारूपेण सांस्थिता ॥ नमस्त ॥ या देवी सर्वभूतेषु सत्यरूपेण
 सांस्थिता ॥ नमस्त ॥ या देवी सर्वभूतेषु अद्विरूपेण सांस्थिता ॥ नमस्त ॥ या देवी सर्वभूते
 षु सिद्धिरूपेण सांस्थिता ॥ नमस्त ॥ या देवी सर्वभूतेषु तत्त्विरूपेण सांस्थिता ॥ नमस्त ॥
 या देवी सर्वभूतेषु क्रोधरूपेण सांस्थिता ॥ नमस्त ॥ नमस्त ॥ या देवी सर्वभूतेषु मतिरूपे

२०
 ता संस्थिता ॥ ३४ ॥ या देवी सर्वभूतेषु गतिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तु ॥ ३५ ॥ या देवि सर्वभूतेषु रतिरूपेण
 संस्थिता ॥ ३६ ॥ या देवी सर्वभूतेषु लक्ष्मीरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तु ॥ ३७ ॥ या देवी सर्वभूतेषु शांतिरूपे
 न संस्थिता ॥ नमस्तु ॥ ३८ ॥ या देवी सर्वभूतेषु क्षांतिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तु ॥ ३९ ॥ या देवी सर्वभूतेषु ज्ञा
 तिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तु ॥ ४० ॥ या देवी सर्वभूतेषु जातिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तु ॥ ४१ ॥ या देवी सर्वभूते
 षु द्वा रूपेण संस्थिता ॥ नमस्तु ॥ ४२ ॥ या देवी सर्वभूतेषु मेधारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तु ॥ ४३ ॥ या देवी सर्वभूते
 षु प्रज्ञारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तु ॥ ४४ ॥ या देवी सर्वभूतेषु कीर्तिरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तु ॥ ४५ ॥ या देवी सर्वभूते
 षु लज्जारूपेण संस्थिता ॥ नमस्तु ॥ ४६ ॥ या देवी सर्वभूतेषु लक्ष्मीरूपेण संस्थिता ॥ नमस्तु ॥ ४७ ॥ या देवी सर्वभूते

पुस-भारूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ४५ ॥ या देवी सर्वभूतेषु रात्रिरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ४६ ॥ या देवी सर्वभू-
 क्षमीति रूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ४७ ॥ या देवी सर्वभूतेषु रजोरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ४८ ॥ या देवी सर्वभूते-
 षु तमोरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ४९ ॥ या देवी सर्वभूतेषु तमोरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ५० ॥ या देवी सर्वभूते-
 षु सशिरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ५१ ॥ या देवी सर्वभूतेषु स्थितिरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ५२ ॥ या देवी सर्वभूते-
 षु लयारूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ५३ ॥ या देवी सर्वभूतेषु नीतिरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ५४ ॥ या देवी सर्वभूते-
 षु दयारूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ५५ ॥ या देवि सर्वभूतेषु मात्रिरूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ५६ ॥ या देवी सर्वभूते-
 षु स्वधारूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ५७ ॥ या देवी सर्वभूतेषु स्वाहारूपेण संस्थिता ॥ नमः ॥ ५८ ॥ या देवि सर्वभूते-

२१ पुद्गलरूपेण संस्थिता नमः ॥ ६२ ॥ या देवी सर्वभूतेषु ज्ञानरूपेण संस्थिता नमः ॥ ६३ ॥ या देवी सर्वभूते
 पुक्रियारूपेण संस्थिता नमः ॥ ६४ ॥ या देवी सर्वभूतेषु विद्यारूपेण संस्थिता नमः ॥ ६५ ॥ या देवी सर्वभूते
 पुतुष्टिरूपेण संस्थिता नमः ॥ ६६ ॥ या देवी सर्वभूतेषु पुष्टिरूपेण संस्थिता नमः ॥ ६७ ॥ या देवी सर्वभूते
 पुमातरूपेण संस्थिता नमः ॥ ६८ ॥ या देवी सर्वभूतेषु पित्ररूपेण संस्थिता नमः ॥ ६९ ॥ या देवी सर्वभूते
 पुभारूपेण संस्थिता नमः ॥ ७० ॥ या देवी सर्वभूतेषु प्रजारूपेण संस्थिता नमः ॥ ७१ ॥ या देवी सर्वभूते
 पुष्टिरूपेण संस्थिता नमः ॥ ७२ ॥ या देवी सर्वभूतेषु जलरूपेण संस्थिता नमः ॥ ७३ ॥ या देवी सर्वभूते
 पुतेजोरूपेण संस्थिता नमः ॥ ७४ ॥ या देवी सर्वभूतेषु वायुरूपेण संस्थिता नमः ॥ ७५ ॥ या देवी सर्वभूते

२१

पुनभोरूपेण संस्थिता नमः ॥ ७६ ॥ या देवी सर्वभूतेषु पशूरूपेण संस्थिता नमः ॥ ७७ ॥ या देवी सर्वभूते
 पुशरूपेण संस्थिता नमः ॥ ७८ ॥ या देवी सर्वभूतेषु रूपरूपेण संस्थिता नमः ॥ ७९ ॥ या देवी सर्वभूते
 पुस्ररूपेण संस्थिता नमः ॥ ८० ॥ या देवी सर्वभूतेषु मंधरूपेण संस्थिता नमः ॥ ८१ ॥ या देवी सर्वभूते
 पुभ्रातिरूपेण संस्थिता नमः ॥ ८२ ॥ या देवी सर्वभूतेषु सर्वरूपेण संस्थिता नमः ॥ ८३ ॥ या देवी सर्वभूते
 पुमुक्तिरूपेण संस्थिता नमः ॥ ८४ ॥ इन्द्रियाणां मधिसाविभूतानां मखिलेषु या नमस्तस्येन मस्तस्येन
 मस्तस्येन मोनमः ॥ ८५ ॥ चित्तिरूपेण या कृष्णमेतद्व्याप्य स्थिता जगतां नमस्तस्येन मस्तस्येन मस्त
 स्येन मोनमः ॥ ८६ ॥ स्तुता सुरैर्पूर्वमभिष्टसंश्रया तथा सुरैर्देवादिशोशोभिता करोतु सानुभ

हेतु रीश्वरी शुभानि भद्राण्यभिहंतु वापदः ॥२२॥ या सो प्रतंचो द्वे दैत्य तापितै रस्माभिरीयाच सुरै र्नमस्यते ॥ या
च स्मृता तक्षणा मेव हंति नः सर्वा पदो भक्ति विन भ्रमूर्तिभिः ॥२३॥ अघि रूवाचा श्वंस्तवाभियुक्तानो देवानां तत्र
पार्वती ॥ स्वातु मभ्या ययो तोये जाह्नवा नृप नंदन ॥२४॥ सावती तानुरा सुभुर्भवद्विस्तृत्ये तत्र का ॥ रा रीरे कोरा तस्या
स्याः समुद्रुता ववी छिवा ॥२५॥ सो व्रं ममेत कियते शुभं दैत्य निराकृतै ॥ देवैः समस्तैः समरे निशुभेन पराजितैः ॥२६॥
३॥ का कर्ण गिरं गौरीता माह सुभगां पुनः ॥ हिमवदक्षिणं शृंगं गत्वा त्वं भारतांतिकं ॥२७॥ देव कार्य विधाया शुपश्चा
दहिममांतकं ॥ आजात्रा च ततो देवी देवैः सह विनिर्यया ॥२८॥ शुभादी ससुरान् हत्वा प्रीतिं शस्यामिवः सुरा ॥ रा
रिरे कोरा या तस्याः पार्वत्या निःसृतां विका ॥२९॥ कोरा केति समस्तैः पुततो लोके पुगीयते ॥ तस्यां विनिर्ग

तायां नु कृष्णा भुसा पि पार्वती ॥२९॥ कालिकेति समाख्याता हिमाचल कृताश्रया ॥ अथ स्नात्वा यथो देवी समस्तं
साधिवै कसां ॥३०॥ निपुज्य कोरी की स्वागात् संभूत प्रितया यवे ॥ अथो विका परं रू विप्रती सुमनोहरं ॥ हं
ता स्मितौ महावीर्यो वित्पुक्ता त्रिदशास्तथा ॥ प्रतस्थे हिमवद्वृंगं सिद्धि चारण सेविनी ॥३१॥ गन्धर्व यसर
चित सदारोगण सेवितं ॥ प्रालय शीतल रते पितुरङ्ग मनुजं ॥३२॥ नव पूर्णं तपस्तपं पुरा परमदाहृणं ॥
मुनिभिर्देवसेधैश्च ब्रह्मणा च तयात्मना ॥३३॥ तत्र गत्वा महादेवी विधाणा परमं वपुः ॥ डोड क्रीडा पराभूत्वा
जगो गेय मनुज तमं ॥३४॥ तदा सुनानुके पासा भूयो रमस्वलं कृता ॥ अत्र हिताश्च मुनयः सिद्धाश्च परम
र्षयः ॥३५॥ तुष्टु बुद्धे संघाश्च तत्र स्यामति प्रभा ॥ तदा देवा महाभागा जगुस्तै ह्यमानसाः ॥३६॥ त

तस्मिन्गिरिवरे राजनशे लामारुह्यकाचनीं ॥ नृत्यंति च हसंति च गायन्ती च मुहुर्मुहुः ॥ १०५ ॥ उवाच सा
 चिरकालं देवानाहितकाम्यया ॥ अथाविकं परं रूपं विभ्राणं सुमनोहरं ॥ १०६ ॥ ददर्श चंडो मुंडश्च भृत्यो
 संभनि संभयो ॥ तां भ्यां मुंभाय चारुयाता अतीव सुमनोहरा ॥ १०७ ॥ काप्यास्तोसिमहाराजभासयंति हि मा
 चले ॥ नैव तादृक्कविदुपं दृश्यं केन किंचिदुत्तमं ॥ १०८ ॥ ज्ञायतां काप्यसौ देवी गृह्यतां चासुरेश्वरा ॥ यादृक्
 पूर्वादेवगंधर्वपुरगेषु वा ॥ १०९ ॥ स्त्रीरत्नमतिवर्धनी योतयंती दिशो विष्णो नैव देवी न गन्धर्वी नासुरी न
 वपुर्नगी ॥ ११० ॥ दृष्टृश्च कविचारी श्रुतश्चर्चापि वा प्रभो ॥ त्रैलोक्ये याः सुवर्धयो हारभारसमाविता ॥ १११ ॥
 आरायंति लसत्वासां निर्मिताः स्थिति लोत्तमा ॥ तिलोत्तमा सहस्राणां तिलांशे नैव निर्मिता ॥ ११२ ॥ भुजते

२३

पर्वतस्वाग्रे डालामारुह्यकाचने ॥ ३ नयातु रावर्षे च संश्रानवयौवना ॥ ११३ ॥ चतुर्दशानं लोकानां देवते च वि
 राजते ॥ नैव तस्यापिता माता न भ्रातान च बंधवा ॥ ११४ ॥ न चान्यश्चित्तरश्च संकातिष्ठति निर्जने ॥ सारूप
 संपदोपेता योत्तमोत्तमशालिनी ॥ ११५ ॥ सानुतिष्ठति देतेषु तां भवानुष्टमर्हसि ॥ यानिरत्नानि मनयोग
 जाश्चादिनिवे प्रभो ॥ ११६ ॥ त्रैलोक्ये तु सप्तस्तानि सांप्रतं भ्रान्ति ते गृहे ॥ शरावत समानी तो गज रत्नं पुरंद
 रात् ॥ ११७ ॥ पारिजाततरुश्चायं तथैवौषधे वाह्य ॥ विमानं हंससंयुक्तमेततिष्ठति ते गतो ॥ ११८ ॥ रत्नभू
 तमिहानीतं यदा सिद्धं धसोद्भूतं ॥ निर्धिरस्य महापद्मः समानी तो धनेश्वरात् ॥ ११९ ॥ किं जाल्किनीं ददौ
 यश्चिमास्तामस्मानपंकजं ॥ द्रवते वारुणो गेहे कांतन आवितिष्ठति ॥ १२० ॥ तथा यस्य च नवरो यः पु

रासीत्यजापति॥ मृत्योरुक्तांति दाना मशक्तिरीशत्वया हता॥ १२१॥ पाशः सलिलराजस्य भ्रातुस्तव
परिग्रहे॥ निमुंभश्चाद्विजाताश्च समस्ता न्या हतानि ते॥ १२२॥ स्त्रीरत्नमेषा कल्याणि स्वयमेवाभ्युपा
गता॥ त्रैलोक्यरात्या दधिका त्वया कस्मान्न गृह्यते॥ १२३॥ ऋषिरुवाच॥ निशमेति वचः मुंभः सतदा च
उमुंभयो॥ प्रेषयामास सुग्रीवं दूतं देव्या महासुरः॥ १२४॥ इति चेति वचः कृत्वा सा गत्वा वचनां मनः॥
यथा वा भ्येति संप्रीत्या तथा कार्यं तया लघु॥ १२५॥ ऋषिरुवाच॥ सतत्र गत्वा यत्रास्ते शैलो देशे तिष्ठो
भने॥ तां च देवी ततः प्राह स्मात्सां मधुरया गिरा॥ १२६॥ इत उवाच॥ देवि देत्येश्वरः मुंभस्त्रैलोक्ये परमेश्व
रः॥ इतो हं प्रेषितस्तेन त्वत्सकाशमिहा गता॥ १२७॥ अत्र व्याहता जसर्वा सुयः सदा देवयोनिषु॥ निर्जि

ता त्विलेदेव्यारीः सच राहृणुषतता॥ १२८॥ मम त्रैलोक्यमखिलं मम देवा वसानुगा॥ यज्ञभागान
हं सर्वानुपाश्रामिष्ट्य कष्ट्य क॥ १२९॥ त्रैलोक्ये वररत्नानि मम वस्तान शेषता॥ तथैव गजरत्नं व ह
तं देवं दवाहनं॥ १३०॥ सीरोरमथ नो दूतमश्वरत्नं ममामरे॥ उच्चैश्च वसमं जंत तत्प्रणिपत्य समर्पितं॥
१३१॥ यानि वान्यानि देवेषु गंधर्वेषु रगेषु च॥ रत्नभूतानि भूतानि तानि मय्येव गोभने॥ १३२॥ स्त्रीरत्न
भूतां त्वां देवी लोके मया महैव य॥ सा त्वमस्मानुपागच्छयतौ रत्नभुजो वयं॥ १३३॥ मां वामवानुजं वापी
निमुंभमुरुविक्रमं॥ भजत्वं चंचला पांगी रत्नभूता सिवे जतः॥ १३४॥ परमेश्वर्यमतुलं प्राप्य समत्प
रिग्रहात्॥ शतदुष्टा समा लोका मत्परिग्रहतां व्रजा॥ १३५॥ ऋषिरुवाच॥ श्रुत्वा सा तदा देवी मंभीरांतः

स्मृताजगो॥ दुर्गाभगवतीभराययेरंधार्यतेजगता॥ ३१ ॥ श्रीदेवुवाच॥ सत्ययुक्तं त्वया नात्र मिथ्या किंचि
 त्कोदितं॥ त्रैलोक्याधिपतिः शुभो निशुभश्चापि तादृशः॥ ३२ ॥ किं त्वत्राप्रतिप्रतिज्ञा तं मिथ्या तं क्रियते कथं॥
 श्रूयतामल्पबुद्धित्वाप्रतिज्ञाया कृता पुरा॥ ३३ ॥ यो मां जपति संग्रामे यो मे दर्पव्यपोहति॥ यो मे प्रतिवल्लो
 लोके सो मे भर्ता भविष्यति॥ ३४ ॥ तदा गच्छतु शुभो न निशुभो वा महासुरा॥ मां जित्वा किं विरेणात्र पाणिं गृ
 ह्णातु मेलयु॥ ३५ ॥ इत उवाच॥ श्रवलित्वा सिमेव त्वं देवि ब्रूहि ममाग्रतः॥ त्रैलोक्येकः पुमांतिष्ठेदये शुभ
 निशुभयो॥ ३६ ॥ अथैषामपि देत्यानां सर्वदेवानं वेयुधि॥ तिष्ठंति सन्मुखे देवी किं पुण्यं स्थितमेकि काः
 ३७ ॥ इति श्यामकला देवास्तस्युर्यघातं संयुगे॥ शुभादीनां कथं तेषां स्त्रीप्रयस्यसि मन्मुखं॥ ३८ ॥ सा त

गच्छमयो वोक्ता पाशं शुभनिशुभयो॥ केराकर्षणं निहृता गौरवामागमीष्यसि॥ ३९ ॥ देवुवाच॥ ए
 वमेव हस्तीं शुभो निशुभश्चातिवीर्यवान्॥ किं करोमि प्रजिता मे यदनालोचिता पुरा॥ ४० ॥ सा त्वं ग
 छमयोक्तं ते यदेतत्सर्वमादृतै॥ तदा वस्त्रासुरेन्द्राय सच युक्तं करोतु यत्॥ ४१ ॥ इति श्रीमार्कंडेय पुरा
 णे सावार्णेके मत्स्ये तरे देवि महात्मने हतसंवादे नाम पंचमोऽध्यायः॥ ४२ ॥ अथिरुवाच॥ इत्याकर्ण्य
 वचो देव्याः सह तोमर्षं पूरितं॥ समाचक्षुः समागम्य देत्य राजाय विलसरात्॥ ४३ ॥ तस्य हतस्य तदा क्यमा
 मार्कण्डेयसुरास्ततः॥ सकोधः प्राह देत्यानां मधिपे धूम्रलोचन॥ ४४ ॥ हे धूम्रलोचना युत्वं स्वसेन्यपरि
 वारितः॥ तामानय वलां दुष्टां केराकर्षणं विहृतां॥ ४५ ॥ तत्परित्रायादकश्चिद्विवाति मृते परा संहत

कोमरोवापियक्षो गंधर्व एव च ॥४॥ अषिरुवाच ॥ तेनाह प्रसूतः शीघ्रं संदेह्यो धूम्रलो
 चनः ॥ वृतः षष्ठा सहस्राणामसुराणां दुतं यथो ॥५॥ सहृद्वा तान्तो देवी तु हि नाचल
 संस्थिता ॥ जगदोच्चैः प्रयाहिति मूलं शुभं निशुंभयोः ॥६॥ न चेत्सो ह भवति मङ्गलं रमु
 येष्वाति ॥ ततो वलान्नया मेघा केशा कर्षण विक्लं ॥७॥ देव्युवाच ॥ देत्येवरेण प्रहि
 तो वलवान्बलं संवृतं वलानय सिमा मेवंततः किं ते करोम्यहं ॥८॥ अषिरुवाच ॥ इत्युक्तः सोभ्य
 धावती मसुरो धूम्रलोचनः ॥ हुंकारेण वतां मस्मसा वकारं वि कोतता ॥९॥ अथ कुट्टे महासेन्य म
 सुराणां तथा विका ॥ ववर्ष साय के स्तीक्ष्णं तथा मक्ति पस्वधे ॥१०॥ ततो धुत सः कोपाह्वया

२६

नाहं सुभैरवं ॥ पपाता सुरसेनायं सिवा स्ववाहनं ॥११॥ कांश्चित्कर प्रहारे सो देवानां सैन्य वप रान्
 आकात्पावाधरे नान्यान् सज्जमानं महासुरान् ॥१२॥ केषां विपातया मासनैः कोष्ठा निके सरी ॥ त
 तथा तल प्रहारेण शिरां सित्कृतवां पृथक् ॥१३॥ आविच्छिन्न वाह शिरसकृता स्तेनस्तथापरे ॥ पपाव रु
 धिरं कोष्ठा दग्धेषां धुत के सरान् ॥१४॥ छिन्नो नत इलं सर्व सय नीतं महात्मना ॥ तेन के सरिणा दे
 व्या वाहनेनाति कोपना ॥१५॥ श्रुत्वा तमसुरं देव्या निहतं धूम्रलोचनं ॥ वलं वक्ष्यते कलं देवी के
 सरिनां ततः ॥१६॥ चुकोप देव्या धिपति शुंभः प्रस्फुरिताधरः ॥ अज पया मा सवता चं रं मुंडो महासु
 रो ॥१७॥ हे चंद्र हे मुंडवले व हुभिः परिवारितो ॥ गच्छतां तत्र गत्वा तु सा समानियतां लघु ॥१८॥

केरोष्ठाकृष्णवधावायदीवःसंशयोयुधि॥तदशेषायुधैःसर्वैरसुरैर्विनिहत्यतां॥१॥यातस्याहतायां
 दुष्टायांसिंहेवाविनिपातिते॥शीघ्रमागम्यतांवधांगहीत्वातांमथाविकां॥२॥इतिश्रीमाकंडेयपु
 राणोसावर्णिकेसचंतरेदेवीमहात्मेधूमलोचनवधोनामषष्ठोऽध्यायः॥६॥अधिरुवाच॥आस्ता
 म्नास्तेततोरेत्याचंडमुंडपुरोगमा॥चतुरंगवल्लोपेताययुरभ्युद्युतायुधा॥१॥दृष्टुस्तेततोरेवीमीष
 धासांमवस्थिततांसिंहस्योपरिशैलेऽष्टमेमहत्तिकांचने॥२॥तेदृष्ट्वातांसमादातुमुद्यमंभुक्तुद्यता
 आकृष्टवापासिधरातथान्येतत्समीपता॥३॥ततःकोपंचकारोषैरंवितातानरीप्रति॥कोपेन
 वास्यावशनंमसीवर्णमभूतदा॥४॥मुकुटोकरिनातस्यललाटफलकादुतं॥कालोकराल

३९

पञ्चमः

वदनाविनिक्तांशिवाशिनीः॥१॥विचित्रघटांङ्गधरानरमालाविभूषण॥द्वीपिचर्मपरीधा
 रायुक्कसांसातिभैरवां॥२॥निमग्नारक्तनयनानादापूरितदिङ्मुख॥सावगेनाभियतिताघातयं
 निमहासुरान्॥३॥सैन्येतत्रसुरारीणामभक्षयततद्वलं॥पार्श्वेग्राहंकुशमग्राहीयोधघटास
 मचितान्॥४॥समादायेकहस्तेनमुखेविधेयवारणात्॥तथैवयोधंतुरंगैरथासारथिनासह॥
 निक्षिप्यवक्त्रेदर्शनेश्वर्ययन्त्यतिभैरवै॥५॥एकंजग्राहकेरोषुग्रीवायामथवापरं॥पादेनाकम्प
 चैवान्यामुरसान्यमपोथयत्॥६॥तेमुक्तानिचशस्त्राणिमहास्त्राणितथासुरैः॥मुषेनजग्राह
 षादर्शनेर्मथितान्यपि॥७॥शालिनांतद्वलंसर्वमसुराणांदुरात्मनां॥ममहोभक्षयचान्यांनन्या

अथाउयातथा॥१३॥आसितानिहताःकेचित्केचित्खडांगताडिता॥जगुर्विनासमसुरादंताया
 मिहतास्तथा॥१४॥इनेनतन्महासेनमसुराणांनिपातितं॥दृष्ट्वाचंद्रोभिदुद्रावतांकालीमति
 भीषणं॥१५॥शरवैर्धर्महाभीमैर्भीमासीतामहासुरा॥छादयामासचक्रैश्चमुंडाक्षिपैःसहस्रशः॥
 १६॥तानिचक्राण्यनेकानिर्विशमानानितन्मुखं॥वभुर्ग्यथार्कविद्यानिमुभहृनिघनोदरां॥ततो
 जहासातिरुषाभीमंभैरवनादिनी॥कालीकरालवक्त्रांतदुदंशदशनोज्ज्वला॥१७॥उत्थायवमहा
 सिंहंदेवीचण्डमधावता॥गृहीत्वावास्यकेरोषुशिरस्तेनासिनाच्छिनत्॥१८॥छिन्नैशिरसिदेत्येदं
 केनोदंसुभैरवांतेननादेनमहतात्रासितंभुवनत्रयं॥१९॥अथमुंडोभ्यधावर्तादृष्ट्वाचंद्रंनिपा

२८

तितं॥तमप्यपातयद्रूमोसारवद्याभिहतंरुषा॥२०॥हतःशेषंततःसैन्यंदृष्ट्वाचंद्रंनिपातितं॥मुण्डंवसुम
 हावीर्यंदिशेभेजभयातुरं॥२१॥शिरश्चंद्रस्यकालीचगृहीत्वामुंडमेवच॥प्राहप्रचंडादृहासामिश्रम
 भ्येत्यचंडिका॥२२॥देव्युवाच॥मयातवात्रोपहतौचंद्रमुंडोमहापशु॥पुद्गयज्ञेश्वर्यंशुभंनिशुभंचह
 निष्पासि॥२३॥ऋषिरुवाच॥तवानीतीततोदृष्ट्वाचंद्रमुंडोमहासुरो॥उवाचकालिकल्याणिललितं
 चंडिकावच॥२४॥यस्माच्चंद्रंमुंडंचगृहीत्वातामुपागता॥चामुंडातेततोलोकेख्यातादेवीभवीष्पासि
 ॥२५॥इतिश्रीमार्कंडेयपुराणेसावर्णिकेसप्ततरेदेवीमहात्मेचंद्रमुंडवधोनामसप्तमोऽध्यायः॥१॥
 ऋषिरुवाच॥चंद्रेचनिहितंदैत्येमुंडेचविनिपातिते॥वहुलैषुचैनेषुसपितेषुसुरेश्वरः॥२॥ततः

कोपं पराधीनं ~~का~~ सुभः प्रतापवान् ॥ ३ ॥ यो गं सर्वं सेन्यानां दैत्यानां मारिदेशः ॥ ४ ॥ अथ सर्ववले
 दैत्याः खड्गोतिरुदायुधा ॥ कंबूनां चतुरशीतिनिर्घातुस्वले वृता ॥ ५ ॥ कोटिविघ्नो निपंता सरसुराणां
 कुलानिवो ॥ शतकुलानि धुंम्राणां निर्गच्छंतु ममाज्ञया ॥ ६ ॥ कालकोटौ हृदयोऽर्घ्याः कालिकेयास्त
 यासुरा ॥ युध्याय शर्पा विनिर्घातुः शत्रया त्वरिता ममा ॥ ७ ॥ श्यामा ज्ञाया सुरपतिः शुभो भैरवशासना ॥
 त्रिजगाम महासेन्य सहस्रैर्वहुभिर्हता ॥ ८ ॥ उत्पता वहवस्तत्र धादुरासः सहस्रसः ॥ युगांतमेवावद्य
 सुरास्थितो तर्कहं माना ॥ ९ ॥ कथादाय जनधोरे शिवाश्चापिववाशिरे ॥ तानुज्यातानेनानृत्यप्रययो सहिना
 वले ॥ १० ॥ आघातं चंडिका दृष्ट्वा तस्मै न्यमतिभीषणं ॥ ज्ञाः स्वनैः पूरया मासधरणी गगनांतरं ॥ याततः सिंहो

महानादमतीव कृतवान् ॥ घंटास्वनेन तावदाशनं विकारोपदृहयत् ॥ ११ ॥ धनुर्घ्या सिंहघंटानां
 दारितदिष्णुखा ॥ निनोदे भीषणोः काली जिज्ञे विस्तारितानना ॥ १२ ॥ तं निनादमुपश्रुत्य दैत्यसेन्यश्च
 तुर्दिशां देवी सिंहस्तथा काली सरोषैः परिवारिता ॥ १३ ॥ शतास्मिन्नंतरे भूपविनाशाय सुरादिषां भवाय
 मरसिंहानां मतीवीर्यवलाघिता ॥ १४ ॥ ब्रह्मेशगुहविष्णुनांतये रस्य चक्रयः ॥ शरीरेभ्यो विनिःक्रम्य
 तदुपे चंडिका ययुः ॥ १५ ॥ यस्य देवस्य यदुपंतथा भूषणवाहनं ॥ तद्देवहितच्छक्तिरसुराभ्यो द्रुमाय यो
 ॥ १६ ॥ हंसयुक्तविमाना ये साहस्रचक्रमंडलुः ॥ आघाता ब्रह्मणः शक्तिर्वह्मणी सा विधीयते ॥ १७ ॥
 माहेश्वरी वृषारूढा त्रिसलवरधारिणी ॥ महाहीवलया प्राप्ता चंद्रेखा विभूषणा ॥ १८ ॥ कोमारी

शक्तिरुक्ताचमयूरवरवाहना॥योड्युमभाययोदेत्यानंवि कागुह रूपिणी॥२५॥तथेवैवेस्नवीशक्तिग
 स्तोपरिसंस्थिता॥शंखचक्रगदाशाङ्गखड्गहस्ताभुषाययो॥२६॥यज्ञवाराहमनुलंरूपंयाविभ्रतोहरे॥
 शक्तिसाप्यययो जत्रवाराहीविभ्रतीतनुं॥२७॥नारसिंहीनृसिंहस्यविभ्रतीसदृशंवपु॥प्राप्तातत्रसरा
 क्षेपक्षिप्तनक्षत्रसंहति॥२८॥वज्रहस्तास्तथेवेंद्रिगजराजोपरीस्थिता॥प्राप्तासहस्रनयनायथा
 राक्रान्तथेवसा॥२९॥ततःपरिहृतस्ताभिरीशान्योदेवशक्तिभिः॥हन्यंतामसुराशीघ्रंममप्रीत्याह्वंदि
 का॥३०॥ततोदेवीशरीरांतुविनिःक्रांतातिभीषणा॥चंद्रिकाशक्तिरसुग्राशिवाशतनिनादिनी॥३१॥सा
 बाहधुंभजरिलमीशानमपरानिता॥इतत्वंगच्छभगवान्पार्श्वंशुंभनिशुंभयो॥३२॥वृद्धिशुंभंनिशुंभंच

30

दानवावतिगर्वितो॥येवान्येदानवास्तत्रसुद्रायसमुपस्थिता॥३३॥त्रैलोक्यमिंद्रो लभतो देवा संतु
 हविर्भुजां॥यूयं प्रयाति पातालं यदी जीवति मिच्छया॥३४॥वत्नावले पार्थदवद्वंतो युद्धकांसराः॥तदा
 गच्छत रप्पंतुमस्त्रिवापि सितेन वारपायतो नियुक्ते देत्येन तया देव्या शिवः स्वयं॥३५॥शिवधूतितिलो
 के॥सिंहाततः साख्यातिमागता॥३६॥तेपि श्रुत्वा ववो देव्या सर्वा रमात नमहा सुरा॥अमर्षा पुरिताज
 मुर्यत्र कात्यायनी॥स्थिता॥३७॥ततः प्रथमे वाग्रे शरशतं दृष्टिभिः॥चवर्षुरुद्धतामर्षास्ता देवी म
 मरारयः॥३८॥सा च तां प्रहितां वारण नमूल शक्ति परस्वधाना॥चित्ते पालितया ध्यात धनुर्मुक्तै मह
 र्धिभिः॥३९॥तस्या प्रतस्तथा काली मूलघात विदारितान्॥खड्गं पोथिताश्चरुं कुर्वन्ति व्यवरंत रा॥४०॥

कमंडलुजलासेपहतवीर्यानरुहो जसः॥ वृहत्पाणीवाकरो वृत्रयेन येनास्मधावति॥ ३५॥ महेश्व
 रीत्रिसूलेन तथा चक्रैरानेसवी॥ देत्यान जघान कोमारी तथा शक्तातिकोपना॥ ३६॥ ऐंरीकु कुलि
 रापातेन रातशो देत्यदानवा॥ पेतुर्विदारिता पृथ्वीरुधिरोघप्रवर्षिणा॥ ३७॥ अधातुं उपहारविधं स्ता
 दंष्ट्रागच्छत वससा॥ वराहमूर्तान्यपतां वक्रैश्च विदारिता॥ ३८॥ नखैर्विदारिताश्चान्धान् भक्षयती
 महासुरान्॥ नारसिंहि च चारजौ नादाश्रितदिं मुखा॥ ३९॥ अवांशटहासैरसुरा शिवदूषाभिदूषि
 ता॥ पेतुः पृथिव्यां पतितान् स्तांश्च खादाय सा तदा॥ ४०॥ इति मातृगणकुटुम्बमर्दयंत महासुरान्॥
 दृष्ट्वा भुपो ये विविधैर्नैशु देवारि सैनिका॥ ४१॥ पत्नानय परा नृदृष्ट्वा देत्या मातृगणदितान्॥

३९

योऽद्रुसभ्या ययौ कुद्रोरक्तबीजो महासुरा॥ ४२॥ भागिनेयो महावीर्यस्तयोऽभुमनिभुमयो॥ क्रोधवत्पाप
 तो राजन् महाबल पराक्रमः॥ ४३॥ रक्तविंदुर्यदा भूमौ पतस्तस्य शरीरतः॥ समुत्पतति मेदिन्या तत्र माणो महा
 द्हासुरा॥ ४४॥ युयुधे सतदा पाणि रिक्षाक्ता महासुरा॥ ततश्चेंद्री स्ववज्रेणारक्तबीजमताडयत्॥ ४५॥ कुलि
 रो नाहता स्यादुबहु सुखा वशो गतं॥ समुत्पत्युत्ततो यो धास्तदूपास्तत्पराक्रमा॥ ४६॥ यावंतपतितास्तस्य श
 रीरा रक्तविंदवः॥ तावंतपुरुषा जातास्तद्दीर्यवलविक्रमा॥ ४७॥ ते चापियुयुधस्तस्य पुरुषारक्तसंभवता
 समं मातृभिरत्युग्रं शस्त्रपातातिभीषणं॥ ४८॥ पुनश्च वज्रपातेन सतमस्य शिरो यदा॥ ववाहरक्तं पुरुषा
 ततो जाता सहस्रशः॥ ४९॥ वेसवी समरे वै न वक्रैर्नाभिजघान ह॥ गदया ताडयामास ऐंरीतमसुरेश्वरं॥

वैष्णवी चक्राभिन्नस्य रुधिरस्वावसंभवे ॥ सहस्रसोजगत्तया प्रवत्समाने महारे ॥ पञ्चासक्या जघा
 नकोमारी वाराहिवनथा ॥ सिना ॥ मोहेश्वरी त्रिसूले नरक्तबीजं महासुरा ॥ पञ्चाताडयामास हृदये न
 च बालतयापि सतासवापि गदया देत्य सर्वदेवा हनत्य क ॥ पञ्चा ॥ मातृकोपसमाविष्टो रक्तबीजो महासु
 रः ॥ तस्या हतस्य बहुधा शक्तिः सुलादिभिर्भुवि ॥ पञ्चापपातयो वै रक्तं घस्तेनास सतशो सुरा ॥ गौतेशा सुराः सुक
 संभूतैरसुरैः सकलजगत् ॥ पञ्चा ॥ व्याघ्रमासीस्ततो देवाः भयमाजगुस्तमं ॥ ततो भवाधिरे नान्यं दिवि देवा
 विमानसा ॥ पञ्चा ॥ न चेदृशः संवभूव भविता वा महासुरा ॥ तां विषयजा सुरान् दृष्ट्वा चारुिका प्राह संतरो ॥ प
 उवाच कालिचामुंडे विस्तिर्न च दर्शनं कुरु ॥ मच्छत्रपात संभूतारक्तबीजान् महासुरान् ॥ पञ्चा ॥ रक्तबीजो प्रतिष्ठं व

३२

३२

केनानेन वेगिना ॥ मलयतीव्रशोत दुत्यन्ना महासुरान् ॥ पञ्चा ॥ श्वमेघस्य यंदेया क्षीणरक्तो गमिष्यति ॥ म
 समानास्त्वया चो ग्राः न चोत्पश्यति वापरे ॥ पञ्चा ॥ श्वरुवावा ॥ इत्युक्ता तां ततो देवी मूलेनाभिजघान तं ॥ मुखेन का
 ली च गृहे रक्तबीजस्य शो ॥ गीतं ॥ ॥ ततो सा वाजघानाथ गदया तत्र चंडिका ॥ न चास्या वेदनां वक्त्रे गदापातो
 लिकामपि ॥ ॥ तस्या हतास्य देहांतु बहु सुखा वशो गीतं ॥ यतस्ततस्तव क्रेण चामुंडा संप्रयच्छति ॥ ॥ मू
 खे स मुक्ता यस्या रक्तपाता महासुरान् ॥ तां श्वादाथ चामुंडा यथोतस्य वशो गीतं ॥ ॥ आदेवी मूलेन वज्रेण
 वाणैरसिभिरेभुभिः ॥ जघान रक्तबीजं तं चामुंडा पितशो गीतं ॥ ॥ स पपात मही पृथ्वी स घसमाहतः ॥
 नीरक्तश्च मही पालरक्तबीजो महासुरा ॥ ॥ ततस्तर्हर्षमतुलं मवापु ॥ द्विदशानृपः ॥ तेषां मातृगणो जा

तोननतीसमरोद्धतः॥ध्या॥तिश्रीमार्कंडेयपुराणे सावर्णीके मंत्रेरेदेवीमहात्मै रक्तबीजवधोनामाष्टमो
 ध्यायः॥१॥राजोवाच॥विविधमिदमारब्धतं भगवान्भवताममः॥देव्याश्चरितमहात्म्यं रक्तबीजव
 ध्यामि ते॥॥॥भूयश्चेच्छाम्यहं श्रोतुं रक्तबीजे निपातितं॥चकार शुंभो यत्कर्म निशुंभश्चाति कोपना॥र
 क्रमि रूवाच॥चकार कोपमतुलं रक्तबीजे निपातिते॥सुभासुरो निशुंभश्च हतेष्वन्येषु बाहवे॥३॥
 हन्यमानं महासैन्यं विलोक्या मर्षमुद्वहन्॥अभधावात्रे शुंभोऽपि मुष्यासुरसेनया॥४॥तस्याग्रतः
 स्रष्टाष्ट्रेणार्धयोश्च महासुरा॥संदश्यौ पुराः क्रुद्धा हंतुं देवीमुपाययु॥५॥आजगाम महावीर्यशु
 भोऽपि श्ववलेर्धृता॥निहतं चंडिकाकोपात्कृत्वा युद्धं तिमातृभिः॥६॥ततो युद्धमतीवासीदेव्याः शुंभनि

३३

शुंभयो॥शरवर्षमतीवोयं मेघयोरिव वर्षतो॥विच्छेदस्तां छुरां स्ताभ्यां चंडिका स्वशरोत्करैः॥ता उयामा
 सवांगेषु शस्त्रोघैरसुरैश्चरे॥७॥ताडिते वाहने देवीसुरप्रेणा सिमुत्तमं॥आताड मुर्ध्नि सिंहं देव्या वाहनमुत्त
 मं॥८॥ताडिते वाहने देवीसुरप्रेना सिमुत्तमं॥निशुंभस्याशुविच्छेदवर्मचापेन वंदकं॥९॥किन्नेवर्म
 तिखड्गे वशकिविच्छेपसो सुरा॥तामप्यस्य द्विधा चक्रे चक्रेनाभिमुखागता॥१०॥कोपाध्यातो निशुं
 भोऽथ शूलं जग्राह दानवा॥आयातं मुष्टिपातेन देवतवाप्यूर्ध्वं यथा॥११॥आदायाथ गदां सोऽपि विसे
 पचंडिका प्रति॥साऽपि देव्या विधूलेन भिन्ना भस्मत्वा गता॥१२॥ततः परशुहस्ततमायातं दैत्यपुंगवा॥
 आहत्य देवीवाणेघोरपातय भूतलो॥१३॥तस्मिन्निपातिता भूमेऽनिशुंभे भीमविक्रमे॥धातुर्जतीव सं

प्रययो हंतुं मं वि कां ॥ १५ ॥ सरथस्थस्तथा तु शैर्ग हीतपरमायुधै ॥ भुजैरयाभि रतु लै व्यापरोधनं ॥
 १६ ॥ तमायांतं समालोक्य देवी शंखममादयत् ॥ आशं वापि धनुषश्च कारति वदुः सह ॥ १७ ॥ प्रया
 मास ककुभो निजघरास्वनेन च ॥ समस्तै देत्यै सैन्यानां ते जो वधविधायिना ॥ १८ ॥ ततः सिंहो महा
 नादेस्त्वाजिते मम हामदे ॥ प्रया मास गगनं गां तथोपदिशो दश ॥ १९ ॥ ततः कालि समुत्पत्त गगनश्चा
 मता डयत् ॥ कराभ्यां तन्निनादेन प्राक्त्वनास्तेति रोहिता ॥ २० ॥ अहं हा सम शिवं शिव इति वकार ह ॥ ते
 शदे रसुरास्त्रेषु मुंभकोपं परं ययो ॥ २१ ॥ दुरात्मा तिष्ठति स्थिति व्याज हारां विकायदा ॥ तदा ययेत्याभिहितं
 देवेराकारा संस्थितो ॥ २२ ॥ मुंभेनागत्य याशक्ति मुक्ता बाला विभीषणा ॥ प्रायांतं वह्नि कूराभासाने ॥

३४

त्तामहो ल्कया ॥ २३ ॥ सिंहानादेन मुंभस्य व्याप्लो कत्रयातरं ॥ निर्घातनस्वनोघोरो जीतवानवनीध
 ते ॥ २४ ॥ मुंभमुक्तां चरं देवी मुंभस्तप्रहितां चरन् ॥ चिच्छेदस्वशरैरुपैः शतशो य सहस्रशः ॥ २५ ॥ ततः
 सा चंडिका कुद्राशूलेनाभिजयानत ॥ सतदाभिहतो भूमौ मूर्च्छितो निपपात ह ॥ २६ ॥ ततो नि मुंभसंप्राप्य
 चेतनामांत कार्मुके ॥ आजघान शरैर्देवी कालिक शरिणा तथा ॥ २७ ॥ पुनश्च कृत्वा बाहुना मयुतं दनुजे
 श्वरः ॥ चकापुतेनादिति जच्छादयत् मास चंडिका ॥ २८ ॥ स्वनेन सितधारे सो सवस्त्रं समाददेत् ॥ ततो भ
 गवती कुद्रादुर्गा दुर्गा तैनाशिनी ॥ चिच्छेदता निचक्राणि स्वशरैरयकांश्चतान् ॥ २९ ॥ ततो नि मुंभो
 वेगेन गदमादाय चंडिका ॥ अभ्यधावत वेहंतं देत्यसेना समादृतः ॥ ३० ॥ तस्यापतत श्वाशु ग

३५

दांविच्छेदचंडिकां॥ खड्गेनाशितधारेण सचसूतंसमाददे॥ ३॥ शूलहस्तं तमायांतं निशुंभममराह्मणं॥
 हृदिविद्याधशूलेनेवगाविद्धेनचंडिका॥ ४॥ भिन्नस्य तस्य शूलेन हृदयां त्रिःसुतोपशा महाबलो महा
 वीर्यतिष्ठेति वदनोदन॥ ५॥ तस्याविकाम्यतो देवी प्रहस्य स्वनेव ततगा शिरश्चिच्छेदखड्गेन ततो सावापत
 दुवि॥ ६॥ ततः सिंहश्च खादो गृहं दृष्ट्वा सुगारि रोधरा॥ असुरांस्तान् काली शिव इति तथा परा॥ ७॥
 कोमारी राक्षसिभिर्नाके चित्रेशुर्महासुरा॥ ब्रह्माणिमंत्रयते तोयेनात्रे निराकृता ॥ ८॥ माहेश्वरी त्रि
 मूलेन भिन्नाः पेतुस्तथा परा॥ वाराहितुं दघाते न केचि चूर्णीकृता भुवि॥ ९॥ खड्गं च चक्रं च वेष्ट्वा द
 नवाकृता॥ नारासिंहा तथोदेत्या नखरुपेर्विदारिता॥ १०॥ भवेत्तच्च चंडिहस्ता य विमुक्तेन तथा परा॥ ११॥

दहोसेहं कौरसिंहनचनिपातयता॥ १२॥ केचिद्विद्वेनेशुरसुराः केचिन्नशामहादेवा॥ भस्मिताश्चापरे काली शिव
 इति मृगाधिपे॥ १३॥ धृतिमार्कंडेयपुराणे सावर्णि के मवंतरे देवि महात्मनि शुभो वधो नाम नवमोऽध्याय
 ॥ १४॥ ऋषिरुवाचा निशुंभं निहतदृष्ट्वा भ्रातरं प्राणसंनिभं॥ हन्यमानं चलं वै च शुंभः कुद्रो ब्रवीद्वनाया शुभ
 उवाच॥ बलावलेपा दुष्टत्वं मादुर्गं गर्वमावहा॥ अस्यासां बलमाश्रित्य युध्यसे नातिमानिनी॥ १५॥ आदिमुवाच॥
 शकैवाहं जगत्पद्मितीया काममापरा॥ पश्येता दुष्टमय्येव विंशत्यो मद्विभूतया॥ १६॥ ऋषिरुवाचा ततः सम
 स्तां स्तारं देवा ब्रह्माणी प्रमुखालयं॥ तस्या देवास्तनो जातु रे कैवासी तदा विजिता॥ १७॥ आदिमुवाच॥ अहं विभूत्या व
 हुभिरेह रूपेण स्थिता॥ तत्संस्तु मयै कैवलिशाम्पायो स्थिरो भव॥ १८॥ ऋषिरुवाचा ततः पश्यते युद्धं देवाः

शुभस्योभयोगायत्तां सर्वदेवानां मसुराणां च दारुणां ॥ १ ॥ शर्वेषां शितेशास्त्रे तथास्त्रे च दारुणां तयोः रू
 दमभूद्रूपसर्वलोकभयंकर ॥ २ ॥ देव्याण्यस्त्राणि शतशो मुमुवेयान्यथाविकावभंजतानि दैत्यैः स्तप्रति
 घातकर्तृभिः ॥ ३ ॥ मुक्तानितेन चास्त्राणि देव्यानि परमेश्वरी ॥ वभंजलीले ये चोग्रहं को ॥ चारणादिभिः ॥ ४ ॥
 ततश्च शोतेर्द्वीमाच्छादयत सोसुरः ॥ सापितकुपिता देवी धनुर्विद्धे दैवेषुभिः ॥ ५ ॥ छिन्ने धनुषि दैतैः स्तथा
 शक्तिमया ददे ॥ विद्धे दैविवक्त्रेण तामप्यस्य करे स्थितां ॥ ६ ॥ ततः स्वः मुपादाय शतचंद्रं च भानुमत ॥ ७ ॥
 भ्रूधवावतदां देवी दैत्यानामाधिपेश्वरी ॥ ८ ॥ तस्यापततश्वासुखं विद्धे दैवां डिका ॥ धनुर्मुक्तेशिते वीरौ च
 र्मवार्ककरा मला ॥ ९ ॥ अश्वपातयामास रथसारथिना सह ॥ हतश्च सतदा दैत्यैः छिन्नधवा विसारयि ॥ १० ॥

जया हमुद्रं घोर्मं विकानिधनो यतः ॥ विद्धे दायततस्तस्य मुद्रं नीशितेशोरे ॥ ११ ॥ तथापि शोभ्यधा
 वर्तामुष्टिमुद्यम्य वेगवान् ॥ समुष्टिपातयामास हृदये दैत्यपुंगवः ॥ १२ ॥ दैव्यास्तं चापि सा देवी तलेनो
 रस्य ताडयत् ॥ लघुप्रहाराभिहतो निपपात महीतले ॥ १३ ॥ स दैत्यराजसहसा पुनरेव तथो स्थितः ॥ उ
 त्पत्य च प्रगृह्यौ चैव विंगमनमास्थितः ॥ १४ ॥ तथापि सानिराधारा युयुधेतेन चंडिका ॥ नियुद्धं चेतदा दैत्य
 चंडिका ॥ परस्परं ॥ याचकतु प्रथमं युद्धं मुनिविस्मयकारकं ॥ ततो नियुद्धं सुचिरं कृत्वा तेनाधिकामह
 रं ॥ १५ ॥ उत्पातयामास चिच्छेप धरणी तले ॥ सक्षिप्तो धरणी प्राप्य मुष्टिमुद्यम्य वेगवान् ॥ १६ ॥ अतश्च
 तदुष्टात्मा चंडिका निधने क्षया ॥ तमायां तंततो देवी सर्वदैत्यजनेश्वरी ॥ १७ ॥ जगत्यां पातयामासामि

त्वोश्लेनव ससिासगतासुः पपाभावेदेवीशुलाग्रविहितः ॥ २५ ॥ बालयसकलांष्टुष्टीसाद्विदीपांसपर्व
 तांगततेः सन नखिलं हतेतस्मिंदुरात्मना ॥ २६ ॥ जगत्वास्यामतीचापनिर्मलं वाभवन्नभः ॥ २७ ॥ उत्पात्यमेघा
 शो ॥ २८ ॥ प्रामंस्तेसमंयया ॥ २९ ॥ सरितोमार्गवाहिनातयाशुंभनिशुंभयो ॥ ३० ॥ ततोदेवगणासर्वेहर्षनि
 भयमानसः ॥ ३१ ॥ बावभूर्वर्णिहतेतस्मिन्धर्वीललितंजगु ॥ ३२ ॥ शरादयस्तथेवान्येननृतुश्चासरोगरा
 ॥ ३३ ॥ वभुषश्चापिवाताः ॥ ३४ ॥ भूदिवाकराजज्वलुश्चाप्ययः ॥ ३५ ॥ तासांतादिजनिताश्चना ॥ ३६ ॥
 इति श्रीमार्कंडेयपुराणे सावर्णीके मध्वंतरे देवी महात्मेशुंभवधोनाम दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥ अविह
 वाचां देव्या हतेतत्र महासुराणां संत्रासुरो वह्निपुरोगमस्तां ॥ कात्यायाणोतुष्टुवुरिष्टनाभादिका

शिताशा ॥ १ ॥ देवा उता देवी प्रपन्नार्तिहरे प्रसीद प्रसीद मातुर्नगतो विलस्य ॥ प्रसीद विश्वेश्वरिणां
 विश्वं लमिश्चरी ॥ २ ॥ वरावरस्या ॥ ३ ॥ आधारभूता जगत्तत्त्वमेकामहीस्वरूपेण यतः स्थितासि ॥ ४ ॥ अप्रां
 स्वरूपे स्थिता यतः यतदाप्यायते क्लृप्तमलं घवीर्य ॥ ५ ॥ तात्वं वैष्णवी शक्तिरनंतवीर्याः विश्वस्य वीजं परमा
 मिमा ॥ ६ ॥ तं मोहितं देवी समस्त्वमेवं त्ववै प्रसन्ना भुवि भुक्तिहेतु ॥ ७ ॥ विद्या समस्तास्तव देवी भेदाः प्रि
 यः सत ॥ ८ ॥ सा सकला जगत्सु तात्वयै कया श्रितमद्य सर्वकाते सुतेः सव्यपरापरोक्तिः ॥ ९ ॥ सर्वभूता वरा
 देवी स्वर्गमुक्तिप्रदायि ॥ १० ॥ त्वं सुता सुतये का वा भवतु परमुक्तयो ॥ ११ ॥ सर्वस्वबुद्धिरूपेण जनस्य ह
 दि सौमि ॥ १२ ॥ स्वर्गपर्वदे देवि नारायणी नमोस्तुते ॥ १३ ॥ कालकाशारिरूपेण परिनामप्रदायिनी ॥

विष्णोः शरणं गच्छेत् सर्वमंगलमागच्छेत् शिवे सर्वार्थसाधके ॥ शरणे विवके गौरीना ॥ १ ॥
 शिवाय नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥
 शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥
 शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥
 शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥
 शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥
 शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥
 शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥ शिवे नमः ॥

वलस्पृशं गेति नमः ॥ १ ॥ हंसयुक्तविमानस्ये ब्रह्माणिरूपधारिणी ॥ अक्षसूत्रधरे देवीना ॥ १ ॥
 मूलचंद्रादिधरे महाशक्तिधनेन धे ॥ कोमारीरूपसंस्थानेना ॥ १ ॥ जगत्तारणीरूपे महादृष्टववा
 हिनी ॥ महेश्वरीस्वरूपेणाना ॥ १ ॥ मयूरकुक्षुदृते महाशक्तिधनेन धे ॥ कोमारीरूपसंस्थानेना ॥ १ ॥
 शंखचक्रादाशार्ङ्गगृहीतपरमायुधे ॥ १ ॥ पीदवैष्णवीरूपेना ॥ १ ॥ आगृहीतोयमहाचक्रेदष्टाधुनवसु
 धरे ॥ वाराहरूपिणे शिवेना ॥ १ ॥ नृसिंहरूपिणे गेति नमः ॥ १ ॥ त्रैलोक्यत्राणसहिते ॥ १ ॥
 ॥ १ ॥ किरीटिने महावज्रे महस्वनयनो ज्वले ॥ १ ॥ वज्रप्राणहरे वैश्वीना ॥ १ ॥ शिवदूतीस्वरूपेण हतदे
 त्यमहावले ॥ घोररूपे महादृष्टेना ॥ १ ॥ आदष्टा करालवदने शिरोमालाविभूषणे ॥ १ ॥ चामुण्डामुंदमय

नेना ॥ २५ ॥ रक्तबीजविनाशार्थं विस्तिर्णवदनं भुजे ॥ चंडिकाशक्तिरसुग्राना ॥ २६ ॥ आमातसेन्य हते गौरी
 दक्षिणो कालिके परे ॥ निभुंभर्षदमनेना ॥ २७ ॥ ब्रह्मादिमूर्तिसंकारे सायुधा हतुने परे ॥ दैत्यराजांति केदे
 वीना ॥ २८ ॥ आलास्मिलजे महाविषे श्रद्धे पुष्टे स्वधे प्रवे ॥ महाराविर्महाविघेना ॥ २९ ॥ मेधे सरस्वति वरे भू
 ते तात्रामितामसि ॥ नीयते त्वं प्रसीदेशेना ॥ ३० ॥ उमे दुर्गे भगे भडे रुद्रे रोद्रकपर्दिनी ॥ कालराविधने
 गौरीना ॥ ३१ ॥ श्रीमाया कालिका वेति चंडिका येन मोक्षुते ॥ नवार्णवेति विख्यातेना ॥ ३२ ॥ दुर्गातिवेद
 द्रास्ते स्तुषद्विजैः संपुरिहते ॥ द्वादशार्णवेति विख्यातेना ॥ ३३ ॥ सायुधैर्वहुभिर्देवि रोहिदे वं पराजिते ॥ शां
 तिदुर्गाति विख्यातेना ॥ ३४ ॥ सर्वभूतशरीरिषु वहिरन्तर्गवस्थिते ॥ सर्वव्यापिनि सर्वक्तेना ॥ ३५ ॥ सर्वतपाणि

पादांते सर्वतोऽशिशिरोमुखे ॥ सर्वतश्रवणः घ्राणेना ॥ ३६ ॥ सर्वस्वरूपे सर्वसर्वशक्तिसमविते ॥ भ
 प्रभ्यस्त्राहि नो देवीना ॥ ३७ ॥ सर्वदेवाधिदेवस्य सर्वस्वामिनते जसे ॥ सर्वपाराहराध्यसेना ॥ ३८ ॥
 सर्वयामेव भूतात्मा भुक्तिमुक्तिप्रदायिनी ॥ सर्वदुःखहरे देवीना ॥ ३९ ॥ सत्त्वाकल्पितसर्वीक्रे सिदुरे भा
 लयोभिते ॥ सर्वविद्याधिपे देवीना ॥ ४० ॥ सर्वभूतप्रसमनी सर्वोपद्रविनासिनि ॥ सर्वकामप्रदे देवीना
 रायाणि न मोक्षुते ॥ ४१ ॥ शतत्रे वदनं सौम्यलोचनत्रयभूतं ॥ पातुन सर्वभीतेभ्यः कात्यायनिनमो
 स्तुते ॥ ४२ ॥ ज्वालाकरालमत्सुग्रमसेषासुरसूदनं ॥ त्रिसूलपातुनो भीते भद्रकालिनमोक्षुते ॥ ४३ ॥
 भनस्ति दैत्यतेजांसि स्वनेना पूर्य पाजगन् ॥ सद्यप्यपातुनो देवी पापेभ्यो नः सुतानिवा ॥ ४४ ॥ आसुरास्त

४५
वसापंकवर्चितमेकरोज्वलः॥ शुभायस्वस्तो भवतु वांङ्के स्वांनता वयं॥ ४॥ रोगानुशेषानपहंसितु
ष्टां रुष्टानुकामा सकलानभीष्टान्॥ स्वाप्ता श्रितानां न विपन्नराणां त्वामाश्रिता ह्यश्रयतो प्रयांति॥ ४८
एतत्कृतं यत्कुरुनेत्ययाद्यधर्मद्विषादेवी महासुराणां॥ रूपैरनेकै बहुधात्ममूर्ति कृतां चिकेत्यकरो
तिकं न्या॥ ४९॥ विष्णुसुरास्त्रेषु विवेकदीपे द्वायेषु वाक्येषु च का त्वदं न्या॥ मम त्वगतेति महान्धकारे वि
नामयत्येतदतीव विश्वापचारसासियत्रोयविष्ठाश्च नागायत्रारयो रस्युवत्तानियत्रा॥ दावानलोय
त्रतया द्विमधोतत्रस्थिता त्वं परिपासि विश्वं॥ ५०॥ विश्वेश्वरी त्वं परिपासि विश्वं विश्वात्मिकाधारयसीति
विश्वं॥ विश्वेश्वरं वा भवती भवन्ति विश्वा स्वयाये त्वयि भाक्तेन प्रा॥ ५१॥ देवी प्रसीद परिपालय नोरिभीते ४०

नित्यं यथा सुरवधादधुने वसद्यपापानि सर्वजगतां प्रसमन्नपायु उत्पातपाकजनितांश्च म
होपश्रुर्गान्॥ ५२॥ प्राणतानां प्रसीद त्वदे विविश्वार्तिहारिणी॥ त्रैलोक्यवासिना मित्रलोकाणां
वरदा भव॥ ५३॥ श्रीदेवुवाचा वरदा हं सुराणां वरं जन्मनसे सित॥ तं प्रपुधं प्रयच्छामि जगतामुप
कारकं॥ ५४॥ देवा उचुः॥ सर्ववाधा प्रसमने त्रैलोक्याखिलेश्वरी॥ श्वमेव त्वया कार्यं मम हरे विना
शना॥ ५५॥ श्रीदेवुवाचा॥ वैवश्वते तरे प्राप्ते अष्टाविंशति मेयुगोऽयं भो निशुंभश्चैवान्पावुतस्ते महा
रो॥ ५६॥ नंदगोपगृहे जाता यशोदा गर्भसंभवा॥ ततस्तो नाशयिष्यामि विंध्याचलनिवासीनी॥ ५७॥
पुनरौप्यतिरोद्वेग रूपेण शयितीतले॥ अवतीर्य हनिष्यामि वै प्रवित्राश्च दानवा तान्॥ ५८॥ च सु

होसैःफलदंष्ट्रैर्वज्रकत्रैश्चवर्चकैः॥महयत्नाश्चतानुग्रान्वेषवित्तान्महासुरान्॥६०॥
रक्तादताभविष्यतिःदादिमिकुसुमोपमाः॥ततोमान्देवताःस्वर्गमर्त्यलोकेचमानवाः॥
॥६१॥रक्तवतोव्याहिरय्यतिशततरुकरुतिकाः॥भूयश्चशतवर्षिक्यामनावृष्ट्यामनंभ
सि॥६२॥मुनिभिःसंस्तुताभूमौसंभविष्याम्ययोनिजा॥ततःशोतेननेत्राणांतिरीक्षिष्या
म्यहंमुनिन्॥६३॥कीर्तयिष्यतिमनुजाःत्राताक्षीमितिमाततः॥ततोहंभखिलंलोकेमा
तदेहसमुद्भवैः॥६४॥भविष्यामिसुरात्राकैःरावृष्टेप्राणाधारकैः॥साकंभरितिविष्यातात
मोयास्याम्यहंभुवि॥६५॥तत्रैवचवधिष्यामिदुर्गामारब्धमहासुरं॥दुर्गादेविति विष्या तं

तन्मेनामभविष्यतिः॥६६॥पुनश्चाहंयदाभीमंरूपंकृत्वाहिमाचले॥रक्षांसिभक्षयिष्यामिमुनिनांत्राणका
रणात्॥६७॥तदामामुनयसर्वस्तोत्रंत्पानप्रमूर्तय॥भीमादेवीतिविख्यातंतन्मेनामभविष्यति॥६८॥यदा
रुणाखिलोका महाबाधांकरिष्यति॥तदाहंभामरंरूपंकृत्वासंख्येयषड्पदं॥६९॥त्रैलोक्यस्यहितार्थाय
वधिष्यामिमहासुरं॥भ्रामरितिचमांलोकावधिष्यामिमहासुरं॥७०॥इत्थंयदायदाबाधादानवोत्था
भविष्यति॥तदातदावतीर्याहंकरिष्याम्यरिसंसयं॥७१॥इतिश्रीमार्कण्डेयपुराणोपावर्णिकेसप्ततरे
देविमहात्मेनारयाणोत्तुतीनाममेकादशोऽध्यायः॥१॥श्रीदेवुवाच॥शमिस्तैर्वैश्वमानित्यंस्तोष्यंतयः
समाहितः॥तस्याहंसकलांवाधांगमिष्यामिमहासुरं॥मधुकैरभनासंवमहिषासुरघातनं॥कीर्ति

पिष्यन्ति ये तद्दधं युंभनिमुः ॥ १॥ अष्टम्यां च वतुर्दृशो न वम्यां वै कचतसः ॥ श्रोष्यंति वै वये भक्त्या मम
माहात्ममुत्तमं ॥ २॥ न तेष्वां दुष्कृतं किंचिदुष्कृतोत्थानवापदं ॥ भविष्यति न दारिद्र्यं न च वैष्टविदारिद्र्यं ॥ ४॥
रास्त्रतो न भयं तस्य दस्यूतो वानराजतः ॥ न शस्त्रानलयो यो घातकदा वित्सं भविष्यति ॥ ५॥ तस्मान्मेतन्महा
त्तं पथित्वं समाहितौ ॥ द्योतयं च सदा भक्त्या पस्वस्त्वय नमः ॥ ६॥ उपसर्गानुशेषांश्च महामारी समुद्भवा
न्नातथा त्रीविधमुत्पातं महात्म्यं रामये ममः ॥ ७॥ यत्रैतत्पद्यते सम्यक् कनित्यमायतने ममः ॥ सदा न तद्विमो
क्षामि सान्निध्यं तत्र मे स्थितं ॥ ८॥ वलिप्रदाने प्रजायां मयि कार्यं महोत्सवं ॥ सर्वं मे ते तच्चरितं मुद्यार्य श्राव्य
मेव च ॥ ९॥ जानता जानता वापि वलिप्रजां तथा कृतं ॥ प्रतिशिष्याम्पहं प्रीता वद्भिहो मां तथा कृतं ॥ १०॥ ४२

सकाले महा पूजा क्रीयते याववार्षिकी ॥ तस्मान्ममैतन्महात्मं श्रुत्वा भक्ति समन्वितं ॥ १॥ सर्व बाधा विनि
मुक्तो धन धान्य समन्वितः ॥ मनुष्यो मत्प्रसादेन भविष्यति न संशयः ॥ २॥ श्रुत्वा ममैतन्महात्मं तथा चोप
नयः शुभा ॥ पराक्रमं च युद्धेषु र्जायते निर्भयः पुमान् ॥ ३॥ रिपवः संक्षयं जांति कल्पानं चोपपद्यते ॥ वर्द्धते
च कुलं पुंसामहात्मं मम शृणुतां ॥ ४॥ शान्तिकर्मणि सर्वत्र तथा दुःस्वप्नं दर्शने ॥ ग्रह पीडा सुयोरा सुम
हात्मं शृणुया मम ॥ ५॥ ३ परमार्गः समं जांति ग्रह पीडाश्च दास्यतां ॥ दुःस्वप्नं च नृभिर्दृष्टं सुखं प्रमुपजायते
॥ ६॥ बाल ग्रहाभिभूतानां बालानां शान्तिकारकं ॥ संघात भेदे च नृणां मंत्री करत मुत्र सं ॥ ७॥ दुष्टानां नाम रो
षात्तां बल हानि कर परा ॥ रक्षोभूता पिशाचानां पठनादेव ना सन्त ॥ ८॥ सर्वं ममैतच्चरितं मम संनिधिकारकं ॥

पुष्पां धूपैश्च गंधदीपैस्तथोत्तमैः ॥ विद्यानां भोजने ह्येव सती ये ह्यनिशां प्रेमैश्च विविधैर्भोगैः प्रदोनेषु स्मरे
 राय ॥ २० ॥ प्रीतिर्मयी यते सास्मिन् सकृत् सुचरिते श्रुते ॥ श्रुतं हरति पापाणि तथा रोगं प्रयच्छति ॥ २१ ॥ रसां
 करोति भूतेभ्यो जन्मानां कीर्तनं मम ॥ युद्धे च चरितं जन्मे दुष्टे दैत्यनिवहने ॥ २२ ॥ तस्मिन् श्रुते वैरिहृतं भयं पुं
 सां न जायते ॥ युष्माभिः श्रुतयो याश्च याश्च ब्रह्मादिभिः कृता ॥ २३ ॥ ब्रह्मणा च कृता याश्च प्रयच्छन्ति शुभां म
 तिः ॥ अरण्ये प्रांतरे वा पीडा वाग्निपरिवारितः ॥ २४ ॥ दस्युर्भिर्वा हतः सुप्ते गृहीतो वा पिरात्रुभिः ॥ सिंह व्याघ्र
 नृजातो वा दंष्ट्रन वा वनहंस्तिभिः ॥ २५ ॥ राजा कुड्मेन वा जालो बंधो बंधगतोऽपि वा ॥ आघूर्णितो वा वातेन स्थितः
 यो महार्णवो ॥ २६ ॥ पतत्सु वा पिशस्त्रेषु संग्रामे भृशदारुणे ॥ सर्ववाधा सुघोरा सुवदना भ्यदितोऽपि वा ॥ २७ ॥

स्मरन्ममेतच्चरितं नरो मुच्येत संकटात् ॥ मम प्रभावा सिंहाद्यादृश्यते वैरिणस्तथा ॥ २८ ॥ दूरो देवप
 लायांते स्मरन्तश्चरितं मम ॥ ऋषिरुवाच ॥ इत्युक्त्वा सा भगवती चंडिका चंडविक्रमा ॥ २९ ॥ परमतामे
 च देवानां तत्रैवांतरधीमत ॥ तेऽपि देवानि रातं काः स्वाधिकारां न्ययोपरा ॥ ३० ॥ यज्ञभागभुजः सर्वैश्च कु
 र्विनिहतारया दैत्याश्च दैत्यानि हते शुभे देवरिपो युधि ॥ ३१ ॥ जगद्धिष्ठं सिनितस्मिं महो ग्रे तुलविक्र
 मे ॥ निशुंभे च महावीर्यशेषा पातालमाययु ॥ ३२ ॥ एवं भगवती देवी सानित्यापि पुनः पुनः ॥ संभूय
 कुरुते भूपजगतः परिपालनं ॥ ३३ ॥ ते ये तन्मोह्यते विश्वं सेव विश्वं प्रसूयते ॥ सा पाविता ब्रविज्ञाने तु
 हा ऋद्धिप्रयच्छति ॥ ३४ ॥ आप्तयेत तत्सकलं ब्रह्मांडं मनुजेश्वर ॥ महाकाल्या महाकाय महासा

रीस्वरूपया ॥ ३४ ॥ आश्रितयेतसकलं ब्रह्मांडं मनुजेश्वरा ॥ महाकाल्या महाकाले महामारीश्वरूपया ॥ ३५ ॥
 सेवकाले महामारिसेवसृष्टिर्भवत्यजा ॥ स्थितिकरोति भूतानां सेवकाले सनातनी ॥ ३६ ॥ भवकाले नृणां
 सेवकाले रसीदृष्टिप्रदा गृहेते सेवामावेतथा लक्ष्मीविनाशाद्योपजायते ॥ ३७ ॥ सुतासंश्रिता पुष्पे धूपगंधादि
 भिस्तथा ॥ ददति वित्तं पुत्रांश्च सती धर्मे तथा शुभा ॥ ३८ ॥ इति मार्कंडेयपुराणे साधारणिके मन्त्रंतरे देवि म
 हासे देव्या स्तुति ॥ ३९ ॥ अथ ऋषिरुवाच ॥ एतत्तु कथितं भूपदेवी महात्ममुत्तमं ॥ एवं प्रभावासा देवी यये रक्षा
 येते जगता ॥ ४० ॥ विद्यातथैव क्रियते भगवद्विष्णुमायया ॥ तया त्वमेवैष्यश्च तथैवान्ये विवेकिना ॥ ४१ ॥ माह्वति
 मोहिताश्चैव मोहमेव निवापेरता मुपेहि महाराज शरणं परमेश्वरी ॥ ४२ ॥ आराधिता सेव नृणां सो ग

स्वर्गापवर्गादा ॥ मार्कंडेय उवाच ॥ इति तत्त्ववक्त्रत्वा सुरथः सनराधिप ॥ ४३ ॥ प्रणिपत्य महाभागं तच्छृ
 णितं व्रतां ॥ निविशेति मम त्वेन राज्या प्रहरणे नचा ॥ ४४ ॥ जगाम सद्यतपसे सचैवेश्यो महा मुने ॥ संदर्श
 मं वायानदीपुलिनसंस्थिता ॥ ४५ ॥ सचैवेश्योस्तपस्तेपे देवी सक्तं परं जपता ॥ तोतरि नूपुलिने देव
 त्वा मूर्तिमहीमया ॥ ४६ ॥ अहं वक्तुस्तस्य पुष्पधूपान्नितर्पणैर्निराहरो यताहोरोत्तमनस्तो समा
 ॥ ४७ ॥ ददतुस्तौ तल्लिखेव निजगात्रसगुप्तिता ॥ एवं समा राधयतो ह्यभि वेषयतात्मनो ॥ ४८ ॥ परितुष्ट
 दात्री प्रत्यक्षं प्राद्वचदिका ॥ देव्युवाच ॥ यत्प्राप्यते त्वया भूपालया वक्तुं नन्दन ॥ ४९ ॥ सतस्तप्राप
 मवंपरितुष्टा वदामि ते ॥ मार्कंडेय उवाच ॥ ततो ववे नृणां राज्यविविधं न्यजन्मनि ॥ ५० ॥ अत्र

राज्ञ्यं हतसु वलं वलात् ॥ सोऽपि वैश्वस्य ज्ञानं वदन्ति विभक्तमानसाः ॥ १२ ॥ समस्येह मती प्रा-
 विच्युतिकारकां देवुवावास्व ल्यैरहोभिर्नृपते रज्ज्वं प्राप्य भवन् ॥ १३ ॥ हत्यारिपुनरसवलि-
 वतत्रमविष्मतिः ॥ मृतश्च भूयसं प्राप्य जन्म देवा विदस्यता ॥ १४ ॥ सावर्ग्यं कोनामनुभवा-
 विष्मतिः ॥ विष्मत्पदं नृपायाश्च वरोसज्ञा विवां छिन्ना ॥ १५ ॥ तं प्रवच्छासि सा सिद्धेन वज्रानमविष्मतिः ॥
 डेय उवाचा ॥ इति दत्वा तयो देवी यथाभिलिखिता वराः ॥ १६ ॥ अचभूवांतर्हि ता सद्यो भक्त्या ॥ १७ ॥ ममीष्टत-
 देव्यवरं न ह्यासुरयः ॥ १८ ॥ सूर्याः जन्मसमासाद्य सावर्ग्यं भवता मनु ॥ १९ ॥ इति सा किं डेय-
 राने सूर्यसावर्ग्यं कस्य दत्तं रविमहात्मि सुरयैव पवरप्रदानात्तामत्रयादृशोऽव्याया ॥ २० ॥